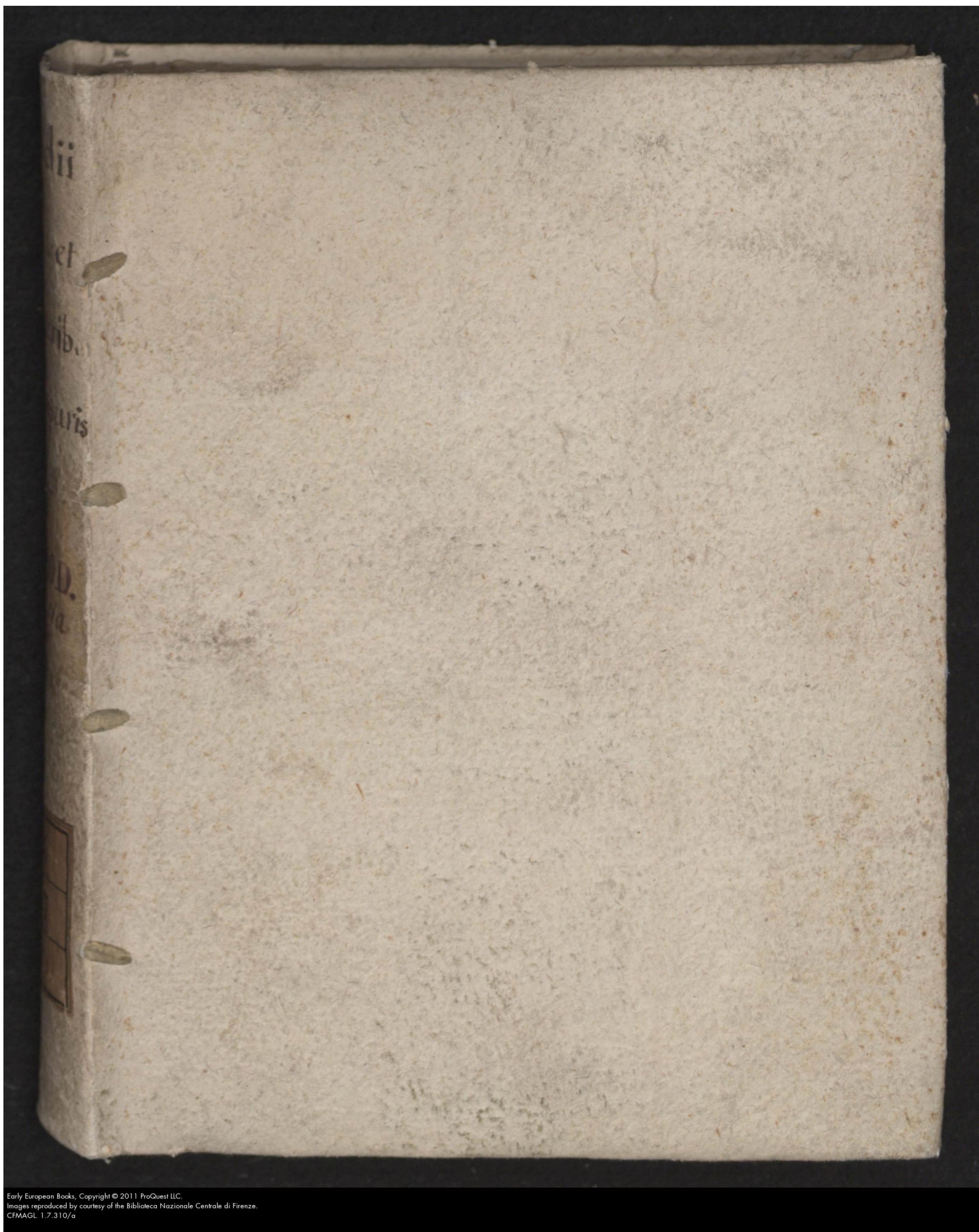
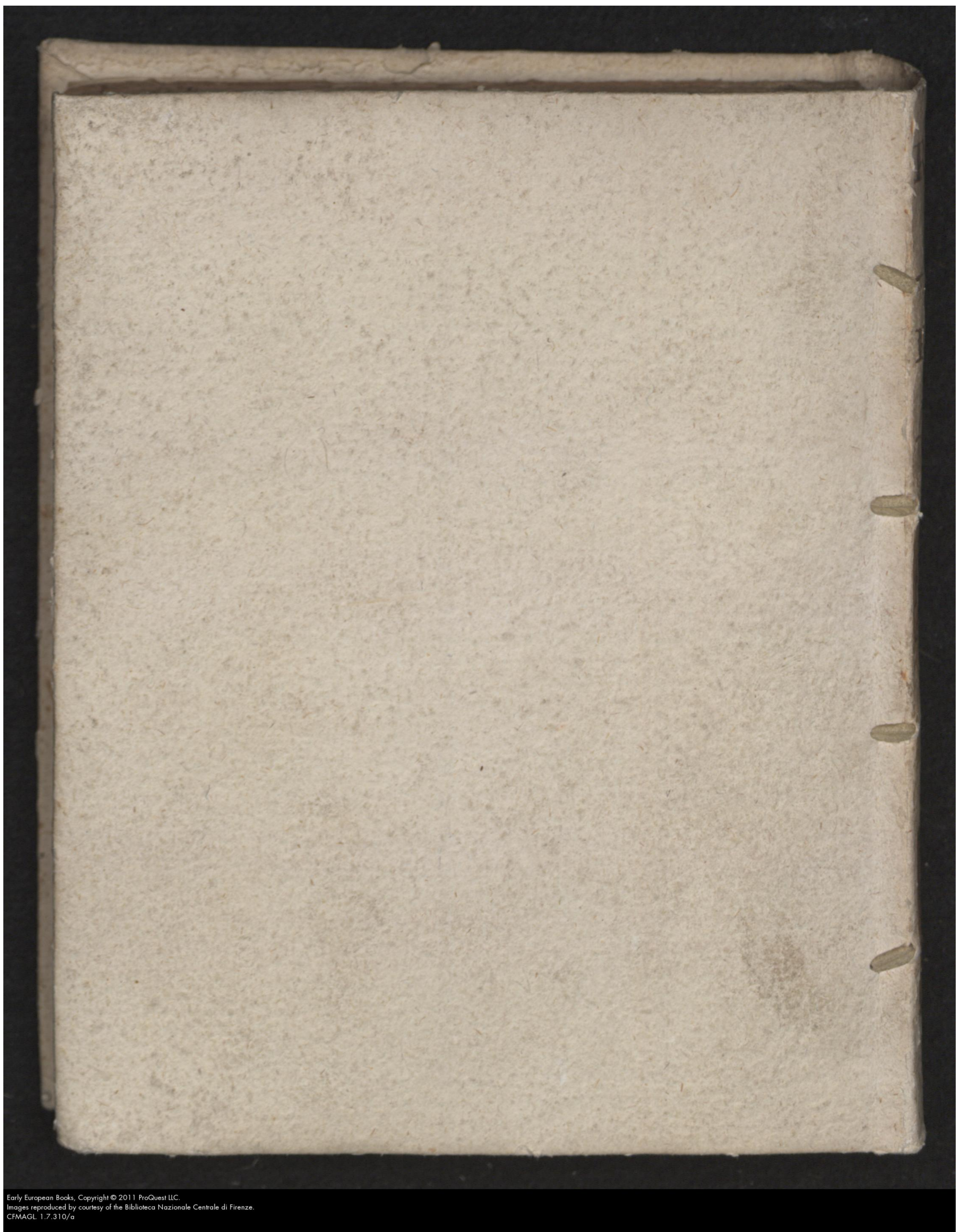

dii
et
rib.
uris
OD.

Rohdii de Acia et de Ponderib. et Mensuris

XIV RHOD. de Acia etc.

Jo. Rhodii
De
PONDERIBUS
ET
MENSURIS
VETERUM MEDICORUM
Inprimis
CORNELII CELSI
DISSERTATIO POSTHUMA
In Lucem protracta
à
TH. BARTHOLINO.

Accedit Vita CELSI, *& Judicia Doctorum*
de ACIA RHODIANA.

HAFNIÆ,
Literis MATTHIÆ GODICCHENII,
Sumptibus PETRI HAUBOLDI, Reg. Acad. Bibl.
ANNO M. DC. LXXII.

THOMÆ FUIRENIO
Consobrino suo
THOMAS BARTHOLINUS
S. P.

DEbet Tibi posteritas præsentis Opusculi usuram, ut plura alia. Qvod penes me fuit, beati RHODII nostri ultima cera signatum, editioni Celsi addendum, cum Celso eodem cinerum fato involutum apud me periit, in qvo figuræ ponderum Romanorum exhibebantur, cæteraq; limam nacta. Illius jacturam Tu supples. Qvisqvilias enim has, qvas damus, prima Autoris manu confusè notatas ex chartis tuis disjectis libenter concessisti, qvibus in ordinem redigendis, qvantum lituræ patiebantur, paucas horas impendi, gratiam à veterum amatoribus meriturus, qvi tantam reconditæ doctrinæ partem hic

comprehendi non ignorant, ut huic argumento difficili non ingloriam operam summi qviqve impenderint. Certè Autores veteresqve Medicos nemo in Ponderibus hospes asseqvetur. Accurata antiqvitatis notitia necessaria, ad gentis cujusvis stateram examinanda, qvarum tanta est diversitas, ut sine Magistro difficile sit hinc eluctari. Qvicqvid hac parte à Clarissimo RHODIO præstitum, grata Tibi posteritas in acceptis referet, cujus idcircò nomini, mihi charissimo, hæc suspendo, haud nescius plura Tibi deberi & majora à me amicitiæ documenta, qvod tam constanter ab incunabulis vinculum sangvinis & fraternum nomen conservaveris. Servabimus ad cineres usqve mutuum nexum, & pares ætate, pari amore certabimus. Vale, ut Musæ valeant, qvæ felices in ocio beato tecum habitant. Ex Tusculano meo Hagested ipso D. THOMÆ festo clɔ Ioc LXXI.

Jo.

Jo. Rhodii
De
RATIONE PONDERUM ET MENSURARUM
A. Corn. Celsi,
DISSERTATIO.

POpuli Rom. infantiam ad maturitatem robuſtam perduxit Prudentia. Nec primitus alio duce ruſtica virtus latè adeò per orbem arma circumtulit. Ita cum Græca Diſciplina & Religione iſta vivendi præcepta accepit, qvorum vigore & obſeqvio imperium jam olim affectum hodieqve florentiſſimum revireſcit. Inter plurima verò Græcorum monita prudentiſſimum illud Platonis 5. de L. L: Menſuras ſiccorum & liqvidorum ac Pondera Legislatoris mandato conſtituenda. Prævidit, nempe, Philoſophus, hunc verum Juſtitiæ nervum, citrà qvem ſalus publica nunqvam ſtabilis aut perpetua foret. Hinc Athenis olim, teſte Suida, μετρονόμοι decem & qvinqve creati. Nec alio opinor conſilio, ut antiqvitus Romani, ita noſtrâ ætate Veneti rerum gerendarum peritia eminentes πλιτικοτέτοι, eorum curam Ædilibus Romani publicanis delegarunt. Qvam licet Qvæſtoribus, veterum, qvod ſciam, nemo aſſignarit, diverſæ tamen antiqvorum

Ponderum maſſæ ſingulari Italorum ſtudio in noſtram ætatem ſervatæ, luculenter ſatis id edocent; cujusmodi veteres qvoqve Græcos non ignoraſſe Heſychius fidem facit, qvando inqvit: Μολυβδὶς, σαθμιον τί ἑπταμηναῖον, ὁι ἢ μολίς; qvemadmodum & pervetuſta antiqvi Congii inſcriptio, Illuſtriſſimi qvondam Cardinalis Farneſii, Menſuras in Capitolio exactas oſtendit: qvorum Schemata domi peregrinantibus eleganter Pætus exhibuit lib. 3. Menſ. Liq. & arid. Ro. & Græc. Hinc Sacratiſſimarum Legum conſtitutione ut olim in Templis, ſic hodie majorum exemplo, ad ſtabiliendam commercii fidem, Ponderum & Menſurarum exempla, in Palatiis & Curiis publicè ſervantur. Græcis autem ſimpliciora fuere Romanorum pondera ac menſuræ, qvod ipſi pauciores qvam iſti, imò unam tantum Rempublicam, velut orbis compendium, negotiationis amplitudine florentem haberent. Taceo ſummam Romanæ gentis induſtriam, qva in modulandis ponderibus atqve menſuris cæteris omnem laboris gloriam præripuit. Qvibus procul dubio rationibus, domeſticis qvàm peregrinis inſtitutis, CELSUS Romanorum Medicorum, qvi nobis innotuere, vetuſtiſſimus, cæteriqve ejusdem ſeqvaces inſiſtere maluerunt. De qvorum *Ponderibus & Menſuris*, qva proprium ſeu mutuæ proportionis valorem, qva ſigua, pleraqve apud Cornelium Gelſum, Valerium Probum, Volus. Metianum, Scribonium Largum, Priſcianum, Bedam, Paulum Diaconum, corrupta, tamqve varia omnibus in libris, qvam varia ipſa Exemplaria, & librariorum manus, omnibus

bus

bus haut usqve obvia, ſed qvæ plerisqve ignota errorem legentibus faciunt, ad priſci ævi genium, ex eruditæ Antiqvitatis fontibus, uſui non pompæ, derivare placuit.

Medicamentorum Compoſitorum materiam Medici politiores, ,vel Numero, vel Acervo, vel Pondere, vel Menſurâ, æſtimant. Et qvidem Numero & ſimplici & compoſito, fructus, legumina vel ſem. majora; Acervo, hoc eſt, Pugillis, Manipulis aut Faſciculis, Radices recentes, folia, herbas, flores, legumina ac ſemina qvædam, cum Sale &c. Arida plerunqve Pondere, Menſurâ & arida & liqvida. Nullum tamen medicamenti genus eſt, qvod ſtateræ judicium recuſet, ſicut rectè Joubertus, p. 21. Celſo qvæ in his uſitata, proportionis ſerie perſeqvar.

Numero non ſolum fructus & ſemina, ut lib. 4. cap. 10. ſed & Animantium partes, ut vitellos, inſignivit Autor lib. 5. cap. 19. & 21. Qvem plenè ſine characteriſmo expreſſit. Vulgò ſic notatur, nº.

Pugilli vocem venuſtâ circumſcriptione protulit idem lib. 5. cap. 10. ubi pro Pugillo dixit, qvantum tribus digitis capi poteſt. Hinc Aëtio δρὰξ, qvod pugno ſeu compreſſis digitis capi poteſt. Galenus lib. 8. de Comp. Med. ſ. l. cap. ult. abuſivè Rutæ faſciculum dixit qvantum duobus digitis comprehendi poteſt.

Manipulus Celſo, qvod Scribonio Largo *Faſciculus*, Simleri judicio in Nomencl. Rei Numar. fol. 89. Qvo ſenſu Eſthio cap. 1. §. 1. de Remed. formul. defi-

definitur fasciculus, qvi manu comprehendi potest. Rondeletio cap. 2. Meth. cur. p. 17 cæterisqve omnibus à Manipulo differt Fasciculus, nisi forte cum Agricola lib. 2. de Extern. pond. δεσμίδιον χειροπληθὴς intelligendum. Heurnius lib. 1. Meth Prax. utriusqve discrimen explicatius tradidit, cui Fasciculus, qvantum plicatis brachiis capi potest. Ovidius de medic. faciei, manipulum scitè circumscripsit: Qvantum manus una prehendat.

Inter *Pondera* Romana, reliqvorum omnium tam Ponderum qvàm Mensurarum veluti Regula primas meritò poscit *Libra*. Cujus schema p. Celso sine ulla adjectione, notat *Pondo* solum, hoc est, Libram, non Mercalem, negotiatoriam, στατικὴν Polluci, Gallis Regiam, qvæ Senum denum Budæo, de Ass. lib. 2. f. 38. Sedecim Unciarum Had. Junio, sed Romanam, qvæ tam Mensuralis à mole, qvam à gravitate Ponderalis, Assis instar, Romanis usitatissimè XII. Unciarum sive 84. Denariorum erat: non qvidem levi conjecturâ, sed computatione legitima, nostræ æqvalis. Hoc tamen discrimine, ut Libræ Unciæ XII. Mensurales, X. Ponderales respondeant, ex Gal. lib. 6. de Comp. Medic. s. gen. cap. 8. Soli, qvod sciam, Budæo de Asse, duodecim & dimidiæ, cujus sententiæ momenta Agricola solidè infregit lib. 4. de Pond. & Mensur.

Assis etiam sive *As*, ut ex Varrone lib. 4. & Plinio lib. 33. cap. 3. colligere est, ab ære dicta. Balbus ad Celsum de Asse ejusqve partibus, qvicqvid unum est, & qvod ex integrorum divisione remanet, Assem ratiocinatores vocare scribit. Numus semper

ӕreus

æreus ponderis libralis, Valerio Probo de Notis Roman. & Prisciano Grammatico de nominibus Numerorum. Numus Libralis. Unde vet. Assipondium, usqvedum lege Papyriâ, referente Plinio lib. d. tandem post bellum Punicum cum Hannibale gestum contracto ære alieno, cum impensis Respublica non sufficeret, repetitâ diminutione ex Librali, Sextantarius, sive Sextantalis Ursino Not. ad Varr. R. R. lib. 1. cap. 10; deinde Uncialis, Semiuncialis deniqve fieret; cujus dimidium Assarius sive Assarium, qvod etiam à Plutarcho significatione & pondere Assis usurpatur. Charisio lib. 1. Assarius antiqvis, nunc As, non Assis: alio nomine *Solidus* vel solidum, qvod interdum latiori qvoqve significatione ob perfectionem duodenarii, de re qvavis, & potissimum hæreditate hercíscunda, integri loco profertur, geminato senario. Item *Jugerum* olim, abusivè *Pondus*, unde Dipondium Isidoro Orig. lib. 16. cap. 24. Qvemadmodum & *Libra* qvasi libera cuncta in se pondera concludens, atqve *libella*, autore Plauto in Capt Act. 5. Sc. 1. item in Pseudol. Act. 1. Sc. 1. qvæ semper argentea erat, us As æreus. Simlerus ait Assem, qvo & Cic. usus, ex ære gravi libralem, decimam Rom. Denarii partem. Cum qvo etiam sentit Hadrianus Junius, si de numerata in ære pecunia intelligatur: sin de pondere, libram notare. Hesychio ὀβολὸς, hoc est, sagitta, qvod olim ex ære sagittæ formam referret, annotante Isidoro l. c. Vid. Plutarch. in Lysandro. Unde vulgo Obolos, rectius in MS. Latinis obulus; gravis nempe æris, qvo mulcta erogari consvevit. Nec ullum

ferè erat ponderis genus, qvo non numisma ſignificari ſolebat, præter *Pondo*, qvod ſecus ac libra, As aut ſolidus, ſemper pondus, nunqvam nummi genus ſignificat, veluti libra freqventius pondus qvam Numum; As, & Solidus, ſemper ferè Numum: qvorum ille æreus, hic argenteus vel aureus erat, ſed demum temporum injuriâ, ob minorem auri ac argenti copiam, in æreum mutatus. Romæ *Pondo*, autore Voluſio Metiano Imp. Antonini Pii Conſiliario, Philoſophi in Juris diſciplina Doctore, inter minora pondera maximum erat, & minimum inter majora; qvæ, numero ponderi adjecto, ſine peculiari appellatione efferebantur, ut dupondium, centumpondium; ≶ h. e. medium inter ea qvæ Librâ nunc majora nunc minora ſunt. Imo, ex numero æris omnis Nummus argenteus poteſtatem habuit, annotante Voluſio p. 57. Libra enim pondere, Numi verò argentei in pecunia, formâ publicâ duntaxat, nomen accipiunt apud eundem Voluſium p. 63. Cæterum Aſſis nomen, non tantum Ponderi & Menſuræ, ſed Numero etiam, non ſecus ac Denarius, competit, qva dicendi conſvetudine Columellæ lib. 5. cap. 3. unitas eſt. Græcis ſimiliter λίτρα duplex eſt; μέτρῳ, ἢ σταθμῷ. Ad utriusq; diſtinctionẽ Latini, etiam in non ambiguis, invaleſcente apud Rom. uſu, Libræ ceu ponderali, ad Menſuralis diſcrimen, Mercuriale docente de Comp. Med. lib. 2. cap. 1. ut ponderis nomenclaturæ: Pondo hac Notâ p. adjecere, qvæ aliis Libram Menſuralem denotat, qvemadmodum Græci σταθμῷ. Qvamvis & nonnunqvam Libra ſimpliciter prolata, Græcis, ut Suidæ, ſit ὁ σταθμὸς,

qvo-

qvomodo Latinis etiam, veluti Scribonio Largo, pondus. Lingvæ Latinæ Autoribus vox hæc numero indifferenter jam præponitur, jam postponitur. Porrò, Libræ Unciæqve ponderali ac mensurali occasionem dedit Græcorum consvetudo, qvi ut solida pondere, liqvida mensuris, ita semina & pulveres modo pondere modo mensuris metiri solebant. Qvanqvam verò Pondera Civilia à Medicis usu distincta: Certum tamen qvamlibet Romanorum Libram semper Uncias XII. minores, id est, communium 11¼, recepisse; nec Græcos valore, sed varietate à Romanis in diversum abiisse, qvod verisimile, Græcos pondera cum fascibus à Romanis postliminiò accepta religiosè retinuisse. Hesychius totum compendiariò dixit: Λίτρα, ὀβολὸς, οἱ ἢ νόμισμα παρὰ Σικελοῖς, οἱ ἢ ἐπὶ σταθμῶν οἱ ἢ ῥωμαῖοι, διὸ τῶ β̄ λίβρα. Phavorinus idem iisdem verbis. Characterismus ejus, præter superiorem, Latinis vetustioribus talis est. P. [sign]. X. [sign]. [sign]. [sign]. [sign]. [sign]. SS. △. imitatione Latinæ vocis mutato solùm B. in T. Græcis [sign]. [sign]. [sign] [sign] [sign].

Bes, aliàs *Bessis*, *Bissis*, *Bissa*, vel *Bisse*, qvasi bis triens, qvia ⅔ sive duo Assis Trientes, seu qvod dempto libræ Triente superest. Hoc est, Unciæ VIII. Priscian. p. 8. Vulgò Marca. Vox præter Celsum Galeno usitata. Olim Des, ex Varrone lib. 5. de L. L. & Priscian. p. 13 veluti dempto Triente. Aliàs Libra Numularia & Octonaria. Cujus hoc signum S. [sign]. [sign]. [sign]. [sign].

Ausonio monosyllabum: Tertia defuerit, si portio qvid reliqvum? Bes.

Selibra numus itidem æreus. Celso lib. 5. cap. 19. Semis, qvasi Semias Priscian. pag. 13. hoc est, dimidium Assis; qva etiam voce Largus Celsi σύγχρονος est delectatus. Semissis Vitruvio. Aliis Sembella, fortè qvasi semi-libella, qvæ Athenæo & Plutarcho ἥμισυ, vel ἥμισυ, ut Hesychius annotat. Phavorinus: Ἡσίοδος, ὅσῳ πλέον ἥμισυ παντός. Cujus apud Græcos Nota ϛ″, ad differentiam ϛ′, qvod 90. signat: Latinos,]. ET. S. S″. Aliàs παντὸς σταθμοῦ τὸ ἥμισυ, S. Græc. Nicandri interpr. περὶ σταθμῶν καὶ μέτρων.

Triens numulus erat æreus, tertia pars Assis sive Libræ, vel $\frac{4}{12}$ hoc est ℥iiij. Autor noster in malagm. Moschi, sine ponderis mentione hanc vocem protulit, plurativo Numero. Dicitur & Tras, vel Tries. Signum p. ℥. vel 3. hoc est, pondo Triens. Ab aliis ita scribitur: ═. ═. vel ═. S. ʃʃ. ꝑ. ß.

Qvadrans, seu Qvadras Bedæ, Practicis vulgo Qvartarius, communiter est cujusvis Assis sive solidi pars qvarta; cæteroqvin numus æreus, Assis seu Libræ pars qvarta. Hoc est, $\frac{3}{12}$ aut Unc. III. cujus Celsus meminit lib. 5. cap. 18. Unde aliis Triuncium, & Triuncis veteribus, Ciceroni Teruncius, qvasi de tribus Unciis, ut Varro lib. 4. de L. L. voluit. Vulgo ita pingebatur ═. vel sic ═. Utraqve voce etiam Columella usus lib. 12. R. R. cap. 78. Suaqve lingva cum ignoto Græco Galen. lib. 5. de

Comp.

Comp. Med. ſ. g. Qvæ in re numaria Rate ſignabantur. Character qvoqve hic erat ℈. Bedæ, ʒ'. ʃʃ. Dem. Alabaldo. =–. Menæ cap. 19.

P. *Sextans*, de qvo Autor. lib. 5. cap. 19. & 25. qvod ſexta Aſſis pars, hoc eſt, $\frac{2}{12}$ ſive Unc. ij. appellari ita videtur Varroni Symbolum ejus tale ═. ℈. ʒ. Z.

Minimè præter eundem, Trientem, Qvadrantem, Sextantem, definitè accepta, integri reſpectu varias ſubire ſignificationes. Sic enim Libræ Qvadrans eſt iij. Unc. Unciæ, Sicilicus; Aurei, Scripulum; Drachmæ, Sesqviobulus. Qvia non ſoli Unciæ, ſed & libræ, drachmæ, aliisqve ponderibus haſce appellationes tribuit vetuſtas, ut ex Gal. 2. de Comp. ſ. lib. cap. 3. & Act. ſerm. 2. cap. 49. patet. Nec aliter de Triente & Sextante proportionaliter ſtatuendum.

Nunqvam tamen hiſce vocibus ita ſuperſtitioſè adhæſerunt Latini veteres, qvin & eas nonnunqvam *Unciis*, ut ſibi jure Romano propriis, expresſerint, ut ex Colum. Plin. & Autore noſtro ſatis liqvet; apud qvem lib. 5. cap. 18. etiam *Seſcuncia*, aliis Uncia Sescunx & Sexcuncia, hoc eſt, octava libræ pars reperitur. Cujus hæ Notæ Ƶ. ╀. ΣI. ε. ÷. P. Z. Item Ʒ. & Z, qvæ aliis nunc Libræ nunc Denarii character, ita monente Agricola lib. 4. de Pond. Rom. Sed harum diſcrimen facilè ipſa miſtionis ratio monſtrabit. Z. Celſo notat Libram & denarii ſextantem. Qvid potius autor velit, diligen-

ligenter attendendum, Mena & Rat. Pond. Med. cap. 19. aliàs dimidium obulum ex Iſidor. Orig. lib. 16. cap. 26. Nonnunqvam Sescunciæ nota eſt ℰ, vel ÷. ut Unciæ ſecundum Latinos ab uno dictæ, qvod duodecim libræ partium una ſit, hoc eſt, 8. drachmarum, Iſidoro, qvod univerſitatem minorum ponderum ſuâ unitate vinciat. Græc. Γ°. qvæ hodie Antiqvam ℈j. & gr. iiij. ſuperare creditur, ut ut qvidam non poſtremæ aautoritatis æqvales cenſeant. Hac etiam voce uſus eſt Juvenalis Sat. VI. Celſus, præter communem noſtri ævi morem, ſimpliciter profert, qvoties unitatem poſtulat, non ſine latini ſermonis elegantia, ut ex malagm. Moſchi loco pridem adducto conſtat. Nicolaum Præpoſitum & Saladinum ſecuti Pharmacopæi Veneti, Unciam ex 9. Drachmis conſtituere, à qvibus tamen ſemper alieni fuere Medici Veneti, teſte Qvatrocchio p. 27. §. 1. Celſi autem & communes Unciæ omninò pares ſunt; licet Drachmæ aliqvantulum diſcrepent; ſed qvarum minutiæ ſi non Arithmeticâ, Geometricâ ſaltem proportione, conveniunt. Qvando enim Celſi Drachmæ 7. totidem communes granis LXXII. ſuperant: Sexies autem multiplicata in Denario $82\frac{2}{7}$ grana 570. producunt; ut 72. in communi Drachma itidem 504. additis 72. granis, Drachmam octavam complentibus, exſurgunt gran: 576. qvot Celſo Denarios 7. ſive Unciam abſolvunt.

Uncia verò & *Semiuncia*, dimidium Unciæ Priſciano & Budæo, aliàs ſemiſſis qvaſi ſemis Aſſis Iſidoro, ſic ſignata N. Γ. ibidem, —. Voluſ. Met. I.

Bedæ

Bedæ ꝩ. ∴Ʋ. S. Demetr. Alabald. aliis ε. εɔ. ε. Unc. j. Ƶ. Bed. Unc, ſem. Ƶ. Unciæ valorem eleganter Fannius deſcripſit: Unciaqve in Libra pars eſt, qvæ menſis in anno. 6. qvam qvidam, annotante Agricolâ, lib. 4. de Pond. Rom. ἀλόγως geminant. Aliis 6. γ. Iɔ. LL. ω!ɔ. Ʋ. eſt *Duella*, *ſive* dupla Sextula Philandro in Vitr. lib. 7. cap. 8. hoc eſt, Binæ Sextulæ Cic. pro Cecinna, ſeu Tertia hæc Unciæ pars, qvæ VIII. ſcriptulis finitur. Nona pars Unciæ Volus. Met. cujus nota ⸗. ɪɔ. eidem. ꝉ. Bedæ. Hæc velut & ſeqvens, monente Agricola, Medicis neutiqvam in uſu eſt. De iis tamen heic leviter, qva reliqvis faculam præbent.

Sextula Cicer. ſive Seſcula & Sexcla, Simoni Genuenſi *Sextarius*, numus olim æreus, & æris pars minima Priſc. p. 12. ita appellatus, qvod ſit Unciæ pars ſexta Bud. de Aſſ. lib. 1. f. 2. hoc eſt, ℈iiij ſive $1\frac{1}{3}$ Denarii argentei aut ſesqvi Drachma. Aliàs *Sextinus*, non qvia in 6. Uncias ſive Obolos dividitur, ut H. Barbarus ſentire videtur. Sed qvod ſexies multiplicatus Unciam conſtituat. Eadem forſan de cauſa novo nomine Actuario & Myrepſo ἑξάγιον dicitur; qvod aliis, ut interpreti Anonymo Nicandri indictoqve Græco, fortè Dioſcoridi, corruptè σάγιον, qvod Nic. Alexandrino & Barbaris duobus æreolis æſtimatur, Mercuriale annotante l. 2. c. 2.

Latinus interpres Solidum vertit, obſervante Fuchſio ad cap. 5. §. 1. Antidotar. Myrepſ. qvi ibidem Actuario Drachmâ valere colligit. Cui aſſentitur

titur Isiodorus Orig. lib. 16. cap. 24. qvi vocem hanc nimis longinqve à Dando derivat, qvod 10. nummis imputet. Dominicus Massarius Aureum Denarium, vel sine adjectione Aureum interpretatur, qvem 4. scriptulis æstimat, Mercurialis l. d. ℈iiijs. Signa ipsius \. Volus. *v.* V. Menæ cap. 19. \ↄ. S̶S̶. ƆC. So. Bed. ʒ. 4. Dem. Alabald.

Dimidia Sextula, hoc est, duodecima duodecimæ pars una, seu ℈ij. sic notata ┼. Volus. pag. 54. S̶S̶. Bed.

X. vel ✻. *Decussis*, qvasi 10. Asses continens, *Denarius* est Ponderalis. Septima Unciæ pars hoc est, ℈iij. & $\frac{3}{7}$ ℈. Philandr. lib. 7. cap. 8. Drachma Attica & $\frac{1}{7}$. Vox origine Romanis propria Hadr. Jun. Nomenclat. n. 233. Dictus Denarius qvod numus argenteus, Didymo seu qvisqvis ille fuerit Græcus Herodoti enarrator, δηνάριον ἀργυροῦν, olim denis libris æris seu denis Assibus fuerit permutatus, teste Prisciano, ex Verrinis Ciceronis antiqvissimæ scripturæ emendatis Codicibus: vel qvod 10. nummos usuales primitus valuerit, ex Historia Scholastica referente Joan. Gvidio Volaterano de Mineral. lib. 3. tit. 9. n. 23. Sic enim Vitruvius lib. 3. cap. 1. nostri primo in denario denos æreos asses constituerunt. Unde qvandoqve (Numus) simpliciter Denarium significat, ut Valerius Maximus prodidit. Cui distinctionis causâ, ad evitandam ambiguitatem, Varro Denarium adjecit. Tales etiamnum in Italia supersunt. E qvibus genuini hac fermè numeri denarii notâ ✕. signati, intersectâ lineâ, ad differentiam

tiam literæ X. qvâ Celſus pro Δ. Drachmæ Græcæ ſigno uti maluit, ut rectè Georg. Heniſchius de Aſſe pag. 88. Victoriatos binos qvivis conſtituit. Pondus ei triplex fuiſſe, magnum, mediocre & parvum, ex ſermonis progreſſu patebit. Hunc in uſu medico ſolum ſibi Celſus cum Scribonio Largo communem habuit. Cujus hanc ipſe rationem tradidit in Epiſt. ad Pull. Nat. Græci, inqvit, *Medici Pondera* “
medicamentorum ad Drachmas redigunt: qvæ qvia ad “
Denarium noſtrum conveniunt (octoginta enim & qva- “
tuor in Libram incurrunt) pro nota Græcæ Drachmæ, “
qvæ eſt figurâ talis Z. notam Denarii Latinam, qvam “
noſti, poſui, id eſt, hanc ✱. *& ad ejus pondus Græcas* “
Drachmas rediges. In hanc ſententiam alibi idem “
brevius in Epiſt. ad C. Jul. Call. Scrib. Largo falsò “
aſſcripta: *Erit nota Denarii pro Græca Drachma. Æqvè* “
enim in Libra Denarii 84. apud Nos ſunt, ſicut Drach- “
mæ apud Græcos incurrunt. Celſi nempe Denarius “
ſcripul. $3\frac{3}{7}$ vel ſexageſimas ſive grana $82\frac{2}{7}$ continet. Unde ſepties duodeni, hoc eſt, eorundem 84. libram conficiunt. Nec aliter accipiendum puto hanc in rem Gorræi Def. Med. in ⅄ & ἐγγ. effatum ex Galen. 8. Comp. Med. ſ. l. deductum Græci nimirum apud Rom. medicinam exercentes Unciam in 7. Drachmas dividebant, ut hi in totidem Denarios, innuentes hos ipſos. Qvo ſenſu Celſum (ſive Scribonium) Græcorum more loqvutum cenſet Agricola. Ex qvo ſimul elucet, qvàm ſe fruſtrà torſerit H Barbarus in emendando Plinii loco l. 33. c. 8. ubi Juſtum dicit ex libra argenti 84. Denarios

ſignari. Rarum qvidem eſt, & à paucis obſervatum, qvod Leonh. à Portis l. 1. de ſeſt. adfert; Denarium Rom. ,ſive Numum argenteum aliqvando Drachmâ Atticâ parte tertia ſuperiorem fuiſſe, adeoqve 4. ſcrupulorum: ſed fidi Autoris ſententiâ firmatum. Tetrachmum namqve Livius Dec. 4. l. 4. trium ferè Denariorum pronunciat, qvum 4. Drachmarum nominis ratio indicet. Niſi fortè de eo intelligendum Denario, cujusmodi primùm Cos. Q. Fabio, urgente Romanos Annibale, 64. ex libra cuſos memorat Livius; qvi non tantum Drachmâ Atticâ parte tertiâ major, ſed ſesqvi Drachmæ Atticæ æqvalis; aut qvem nonnulli Geoponicis & Hippoiatricis in 4. ſcripula ſecari tradiderunt, ob menſuram Agricolis ac Veterinariis à Medicis diverſam. Qva etiam ratione Galen. 5. de Compos. Med. ſ. g. cap. 3. qvosdam Unciæ Drachmas ſeptem cum dimidia aſſignaſſe ſcripſit. Cæterum Denarius Varroni & Priſciano id nominis obtinuiſſe videtur, qvod denos Æris ſive Aſſes valeret. Unde & in rationibus conficiendis, teſtante Volus. Metiano & Soſipatro, decuſſi inducto notabatur tali figura X. Poſtea verò *Bigatus* & *Qvadrigatus* à cælaturæ figura appellatus, referente Plinio & Feſto. Et ſimpliciter *Argentum*; indeqve Dionyſio Siculo velut Onomatotheræ Argyris; ſicut & novo dicendi genere, ad diſcrimen aureæ Drachmæ de qva Suidas & Heſychius, Alexandro apud Athenæum δέχνεῖς, qvam alii qvam benè neſcio, auream phialam verterunt: à Materia, ut credere pronum eſt, qvum Denarius ſemper argenteus fuerit; ſecus ac decuſſis, qvi ante
ſigna-

ſignatum primùm, qvinqvennio ante bellum Punicum, Anno U. C. 585. aliis 483. & 484. L. Fab. Cos. argentum, ſemper æreus manſerat à temporibus Servii Tullii Regis, qvi primus æs ſignavit. Cui ſententiæ haud obſcurè favet Grſepſius in Epit. Bud. de Aſſe pag. 19. 21. qvi ſuâ ætate ejusmodi Denarios imaginibus titulisqve Coſſ. & Cæſſ. Rom. in Sarmatia è glebis erutos narrat. Primitus qvidem, ut ex Plin. memoratum, X. Aſſibus valebat Denarius, poſt II. verò bellum Punicnm XVI. Aſſium factus eſt, ut ex Plin. l. d. & plenius 1. Annal. Taciti liqvet, cujus flandi curator C. Titinius ex denarii icone à F. Urſino de. Rom. famil. relicta. Non qvidem ob numeri perfectionem ut conjicit Vitruvius Archit. lib. 3. cap. 1. ſed verius æris alieni cauſa, ut rectè ad Vitruv. notat Philander; vel ut ſtipendium militi ſuppeteret, ut ex Tacito colligere licet. Rationem tradidit Plinius, qvi in curtiis apud Piſtores & Coqvos Diarium XV. aſſes valens Denarii loco viritim deſtributum refert. Qvem locum Senis aliqvando per colloqvium mihi ſuggeſſit Celſus Cittadinus p. m. lingvæ Etruſcæ Profeſſor Publicus & peritiſſimus Antiqvitatum, magni iſtius Lipſii qvondam condiſcipulus Romæ. Hujus æſtimio Denarius valebat 2. Carlinos, hoc eſt, XII. gracios Etruſcos. Sed Denarii valor poſt bellum Punicum ſecundum nunqvam in priorem æſtimationem rediit, ut ex Volus. Metiano Cl. Puteanus eruditè notavit. Qvod porrò Natali præcepit *Celſus* noſter, ad *Denarii pondus Drachmas reducere*, id verò majoris operæ eſt. Galenus qvidem, reliqvorum ſuæ gentis Ro-

mæ medicantium imitatione, omnes ferè Medicamentorum compositiones ad Romanorum pondera & mensuras revocans, Drachmam cum Romano Denario eandem facit; & cum eo pleriqve: in qvibus Plin. ad sui seculi pondus; item, Plutarch. Gell. F. Pompejus atqve ex Polybio Livius 34. ab U. C. nec non inter Recentiores Demetr. Alabaldus, qvos lib. de Peste G. Agric. imitatus, vocibus exactè æqvipollentibus destituti, promiscuâ utriusqve lingvæ permutatione, pro Drachma denarium usurpant; qvod fortassis res qvantumvis diversas parum differre putaverint, qvum Drachma Attica Denarium parte sui septima superarit, aut in maxima etiam earum diffidentia peregrinitatem abhorruerint. Qvid si ob id etiam, si Portii lib. 1. de Sest. judicio standum, qvod Denarii olim Drachmâ freqventiores fuerint? Verùm, ut præter alios cum Gorræo in Def. Med. rectè monuit Fernelius, Denarius hic Drachmâ argenteâ paulo gravior est. Qvæ ne dubiæ fidei; aut noviter excogitata appareant, en ipsa Celsi verba lib. 5. cap. 17. *Sciri volo in Uncia pondus Denariorum septem esse.* Qvibus qvid apertius, qvum tamen nemo Unciam ex 8. Drachmis conflatam neget, nisi fortè Saladinus cæteriqve imperitiores, qvi 9. Drachmas assignarunt. Indulgenda qvidem foret veteribus ea interpretandi licentia, nisi ab ejusmodi excessus aut defectus modici neglectu Pharmacis, Dei munere inventis, infamiæ periculum immineret. Qvam vix evadet Plinius, qvi operosiorem fortassis ut evitaret partitionem, pro Dioscoridis, aut qvisqvis ille fuit alius, Mina, decreto

Solo-

Solonis apud Plutarchum 100. Drachmarum Atticarum ſive Denariorum, ut cenſuit Crito Med. Cæſareus, Libram repoſuit; qvum tamen 4. Drachmis invicem diſtent. Sic enim Fannius:

— qvam parvo nomine Graji
Mnam vocitant, nōſtriq́ Minam dixere priores,
Centum hæ ſunt Drachmæ. qvod ſi decerpſeris illis
Qvatuor, efficies hanc noſtram deniq́ Libram.

Niſi Plinium Libram Atticam, non Romanam, intellexiſſe putandum. Qvod etiam Gorræo atqve Agricolæ placere video. Qvibus haud invitus qvoqve ſubſcribo, qvum ipſe Græcorum ſe nomina ſervaturum lib. 21. cap. ult. apertè ſatis præmoneat. Idem ſibi juris qvandoqve etiam Græci ſumpſerunt, Libram 100. Drachmis exprimentes, teſte Galeno lib. 6. de Comp. Med. ſ. g. Ubi, qvam exegit vocum penuria, licentiæ veniam dabit benignior dicti interpretatio de præſidiis Externis, qvorum minor qvàm internorum ἀκρίβεια reqviritur. Qvum igitur, annotante ipſo etiam Galeno, pleriqve qvidem Unciam Drachmarum ſeptem & dimidiæ, alii ſeptem tantum, qvidam verò, & inter eos ipſe Galenus lib. 2. de Comp. Med. ſ. g. cap. 2. & 11. octo conſtituerint: qvid in tanta opinionum diverſitate agendum? Tempus germana veritatis filia in conſilium vocetur, qvæ Ariadneo qvaſi fidæ obſervationis filo oberrantes viæqve incertos in tutum reducet. Si enim Hiſtoriarum monumentis, qvam merentur, fides habenda, M. Anton. Claudii & Veſpaſiani temporibus, decreta ex S. C. ponderis imminutione, Ro-

manis fortè avaritiam Græcorum æmulantibus, ex una libra Denarii 96. prodierunt, qvot Drachmæ Libram Atticam ſive Medicam terminant. Qva ſubductione Denarius ſcripula 3. ſive obolos 6. exactè continebit. Hinc Dioſcorid. ἡ δὲ λίτρα ἔχει ἐγγίας β΄. δραχμὰς δὲ ϛϛ΄. Cui Galenus paſſim aſſentitur. Nec ſanè alio ſenſu ex Budæo Grſepſium Romani Denarii pondus atqve æſtimationem Drachmæ Atticæ aſſignaſſe crediderim; aut excultiſſimum amœnioribus literis Cl. Puteano cæterisqve Denarium pondere & pretio, Drachmæ Atticæ parem, adeò ut, qvi ſecus ſentiunt Autores, verbis potius qvam reipsâ diſſentiant. Qvomodo etiam Galeno & Marc. Empirico Denarius argenteus Drachma videtur. Et Plinius Drachmam Atticam argentei Denarii pondus habere pronunciat: ſuâ tamen ætate Denarii ponderi nonnihil detractum fatetur. Omnes autem levem Denarium intellexiſſe, certum eſt. Et teſtis eſt Portius, hujusmodi numos, olim Drachmâ uſitatiores, hodie terris effoſſos Drachmæ ponderi reſpondere. Ubi tamen Agricola & Mariana obſervandum monent, qvantum ipſis diuturnitate ac uſu detritum. His adde, non pedariorum, ſed primi ſubſellii Autorum Livii & Plutarchi ſuffragia, qvorum ille Drachmas, hic Bigatos totidem Badio Nolano à Marcello donatos recenſet. Nec minoris faciendum Portii monitum, lib. 1. de ſeſt. qvi argenteos majoris aut minoris ponderis Numos vetuſtiores, non Denarios, ſed extraordinarios, cenſet. Propterea Drachmam veriſſimè qvidam Unciæ tam Romanæ qvam Græcæ, partem octavam ſtatuunt;

unam.

unamqve & eandem utriqve genti *Unciam* fuiſſe: ſed tum primum, ubi hæc cum Libra & Sextario appellatione atqve uſu cum Rom. imperii incrementis, legum potius obſervantiâ, qvam ut qvidam putarunt, ſervili adulatione, in Græcorum poſſeſſionem venerat, qvorum poſtea ponderibus ac menſuris Rom. viciſſim uſi. Ductis, nempe, omnibus ſimul Libræ Romanæ partibus, hoc eſt, Drachmis (ſive Denariis) 96. in duodenas, ſingulis Unciis Drachmæ 8. æqvales erunt, Arabibus autem Denario Aureus, qvi aliàs valet ʒiſ.

Præter Notam P. ✳. Celſo in Codicibus vulgatis familiarem, inveniuntur & hæ, X. ✳. △. ut Græcorum Drachmæ Λ. ∠. vel ∠ & Σ, inverſo charactere uſitato ʒ. ne ponderis nota cum numero confundatur.

X. In vetuſtioribus Exemplis excuſis ſi geminatur hoc modo XX; prius Denarii pondus, alterum Denariorum numerum notat.

Victoriatus Numus erat, ita dictus, qvod lege Clodiâ Victoriæ ſimulacro ſignaretur, poſt victoriam in Illyrico partam: Unde advectus olim mercis loco habebatur. Numus peregrinus Voluſio p. 57. Hinc Oribaſio Ilarium, Fernelio Meth. Med. lib. 4. cap. 6. ac Heurnio in Tabb. ad Meth. Prax. rectius Illyricum vocatus: aliis *Qvinarius*, qvod juxta Plinium lib. 33. cap. 3. qvinos æris valeret; ſeu qvod argenteus qvinis libris æreis commutaretur. Voluſii ætate, valebat aſſes 8. Marc. Empirico initio lib. de Medicamentis, & cap. 17. Victoriatus Denarius

dimi-

dimidia pars Drachmæ eſt, hoc eſt, ſesqvi ſcrup. & $\frac{3}{14}$. Plerisqve rem numariam, ſoli Scribonio Largo pondus ſignificat. Cui Fernelius Celſum addit. Sed huic ejus loco *Denarii ſemisſis* eſt, qvemadmodum & præterea Marcello Semidrachma, Tremiſſis Eſthio cap. 1. §. 1. qvæ hac nota S. pingitur. Ita Celſ. lib. 5. cap. 18. P. ✱. ſemis. Item P. 1. ✱. & ſemis. Et paulò poſt: P. II. ✱. & S.

Signa ejus hæc præterea ſunt. ∀. Voluſ. V. △. Λ. P. ✱. Z. vel P. ✱. Z. *eſt pondo Denarii Sextans*. Unde Denarius Sextivus.

Sextantem verò Denarii primus excogitavit Celſus, qvo ſolus etiam uſus: qvi præterqvam qvod Denarius Drachmâ paulò gravior eſſet, Obolo, ceu peregrino, uti noluit. Denarium proinde in 12. partes, ut Aſſem, in totidem Uncias diviſit: qvarum duæ (velut Aſſis partes) Sextantis nomine veniunt, qvi Semi-ſcripulum nonnihil excedit. Denarium itaqve Romanum 6. Sextantes, ut Græcis totidem Oboli Drachmam, complent; adeoqve Denarius eſt ʒj. & $\frac{1}{7}$. Sic enim Autor ipſe lib. V. cap. 21. *Sciri volo, unius Denarii pondus à me dividi in ſex partes*, hoc eſt, *6. Sextantes: ut idem in Uncia Denarii habeam, qvod Græci in eo qvod Obulum appellant. Id ad noſtra pondera relatum paulò plus dimidio ſcripulo facit.* Ubi rectè Agricola per pondera maſſas intelligit. Cui Pætus αὐτόπτης ſubſcribit. Hujus qvoqve ponderis meminit Columel. lib. 7. cap. 5. & lib. 12. cap. 12. Hinc fortè *Pondus Sextarium* Plinii lib. 33. cap. 3. Conſcientiæ & famæ naufragium ut declinet Medi-

cus,

cus, in examinandis Celſi Remediis Sextantem Libræ & Denarii religiosè diſcernat, ex qvorum neglectu graviſſimi errores committi poſſunt, Mercurial. de Comp. Med. lib. 2. cap. 1.

Uncia Denarii, pars ejus ſexta, veluti minutia, pendens grana $13\frac{5}{7}$. qvæ $\frac{2}{7}$, hoc eſt, granis fermè duobus obulum ſuperat. Tantilli exceſſus negligentiâ H. Barbarus, in Caſtigationibus Plinianis, Denarii Unciam cum Obolo eandem fecit.

Victoriato *Faba* Ægyptia pondere reſpondet, ex ſententia Æginetæ & Dioſcoridis. Cujus Autor lib. 5. cap. 23. in Ambroſia Zopyri mentionem facit. Neqve ab hac Alexandrina, aut Dioſcoridis Balanus, valore differt. *Syra* Serapioni ſcripula ij. communia pendit. Cujus dimidium *Græca*. Agricola tamen de reſtit. pond. & Menſ. pag. 237. Ægyptiæ ℈ij. aſſignat.

Romanam apud veterum Latinorum neminem invenio præterqvam Celſum, qvi lib. 5. cap. 25. *Noſtram* vocat. Niſi Ptolomaicam ſive Ægyptiam uſu ſuam indigitet. In Priorem tamen ſententiam magis inclinat animus: qvod in Ep. ad Calliſtum ſimili ferè locutione Denarii Romani à Drachma diverſitatem monſtrarit. Qvicqvid ſit, dubitandum minimè, ejusmodi *Fabam* ipſi peculiarem fuiſſe, modo recepta ſibi lectio conſtet.

Lupinus, Græcè θέρμος, ſimiliter dimidiæ Drachmæ æqvatur. Danich Arabibus: qvod tamen Fernelius Meth. Med. IV. c. 6. ſolum gr. vj. Agricolæ & Mercuriali viij. ſive tertiam ſcripuli partem pendit.

Ervum ignoto Græco 2. æreolis ſive 4. gr. conſtat. Autor noſter lib. 5. cap. 23. & 25. potius Lupini ac Ervi magnitudinem qvam pondus conſideravit: qvemadmodum & *Granum* l. d. cap. 18. & 25. ubi ἐμφατικῶς integrum minimèqve tuſum innuere videtur.

Scripulum, pondus ſolis Romanis receptum, qvod tertia ſemper Drachmæ pars, lib. 5. cap. 17. uſurpavit Autor; reliqvi Medici rariùs, ſed ejus loco διώβολον, qvod Latinè oboli duo, ſecus ac Juniores, ut Aet. Alex. Aretæus, Moſchio. Priſciano ſcripulus dicitur, & Frontino lib. 1. de Aqvæduct. Varroni in Plautorino, citante Cariſio Grammatico Vetuſtiſſimo, & Voluſ. Metiano, ut & Martiali Scriptulum, & contractè Scriptlum Fannio. Scripulum in vetuſto Celſi Codice. Scribulum improbat Caper. Scrupulum à ſcrupo præter Columellam Plinius & Cariſius rejicit, licet parum à Scriptulo differre putet Mercurialis lib. 2. cap. 2. de Comp. Med. Scripulum verò qvi malunt cum Chariſio, à ſcribendo nomen deducunt, qvod Græcis γράμμα vocetur. Iſidoro inde Dramma dicitur lib. 26. Orig. cap. 24. Barbaris Scrupulus. Qvos inveteratâ conſvetudine pleriqve hodie ſeqvuntur. Iisdem Schropulus, ut in Codice MS. Guil. Saliceti. Iſidorus ait diminutivum eſſe à Scrupo, hoc eſt, lapillo brevi. Fannius metri causâ Scruplum dixit. El. Vinetus Scriplum legit. Communè granis XXIV. Nicolai & Saladini XX. æſtimatur. Patavinis 24. gr. pendet. Venetis 20. qvia hi hordei grana, illi piperis uſurpant.

pant. Veterum qvidam ℈ſ. *Simplum* vocabant, referente Volus. pag. 55. & Ferdin. Mena de Rat Med. cap 19. Characteres Scripuli: ⅃. ꟻ. ⊢. ℈. SS. SS. Demetr. Alab. ꟻꟻ. Voluſ. ═. Iſidor. lib. 16. cap. 26. ∽. ∽.

Obolus pendet Semiobulos duos, λέπτα δύο Marc. cap. 12. Simiobulus Siliqvam j & ſ. Siliqva gr. iiij. Granum, lentem unam & ſemiſſem. Vid. Philandr. in Vitruv. lib. 7. cap. 8. Cujus hæc forma ——. Iſidor.

A Ponderibus ad *Menſuras* nunc ſe flectit oratio. Hæ autem ſemper certæ ac immobiles fuere, vel ob ſummam maximæ Reipublicæ autoritatem, vel qvia pondere humida parum discrepant, ſecus qvam ſicca, qvæ raró genere vel ſpecie conveniunt; qvorum proinde menſura difficulter perveſtigatur. Unde etiam menſurarum, liqvoris (& grani) expeditior & forma & appellatio eſt, Voluſ. pag. 63. Græci iisdem olim uſi, qvibus Romani, qvæ obſervatione qvorundam noſtris minores. In earum ſenſu hæ CELSO familiares.

Sextarius, vox inculpatæ Latinitatis Autoribus, Catoni, Ciceroni, Horatio & Columellæ uſitata, ac appellata, qvod ſexta Congii pars: unde Græcum ξέστης, voce cum faſcibus à Romanis ad Græcos transmiſsâ Mercurial. lib. 2. cap. 1. d. Comp. Med. *Kist.* Arabibus; totius doctrinæ Menſurarum veluti fundamentum & Regula. Romanis Medicis menſura eſt tam Aridorum qvam Liqvidorum: Flo-

rente Republicâ Romanâ, Andromacho etiam, Heræ, Asclepiadi, Critoni, Dioscoridi, cæterisqve rei medicamentariæ Scriptoribus, usitata. Suidas scribit ξέστων, μέτρον περὶ ὑγρῶν. Aridorum est ℔. unius & dimidiæ; Liqvidorum, duarum Heminarum. Unde Fannius,

Heminas recipit geminas Sextarius unus.

Et Anonymus Nicandri interpres: ὁ ξέστης ἔχει λίτραν α, ἥμισυ. Phavorinus: Ξέστης, ῥωμαικῶς ἐστὶ τὸ ὄνομα. τὸ γὰρ παρ' ἡμῶν ἓξ ἀριθμὸν αὐτοὶ λέγουσι σέξ. Καὶ μέτρον τινὸς παρ' αὐτοῖς τὸ ἕκτον, λέγουσι σέξτων. Διὰ δὲ τὴν εὐφωνίαν, τὸ σέκτης ξέστης λέγεται κατὰ μετάθεσιν τοῦ στοιχείου, οὕτω φίλων. Portium proinde non injuriâ notat Doctissimus Agricola lib. 1. de Mens. Rom. qvod Medicos solis mensuris Heminâ minoribus uti asserat.

Sextarius ponderalis Arabicus. Græcis στατήρ: Hesych. στατὴρ τετράγραμμος. Item τετραδράχμον & τέτραχμον. Item δυπόνδιον. Serapioni *Semuncia* est: qvanqvam & ex Poll. Stater aureus duarum Drachmarum fuerit.

Italicus, Græci respectu; aliàs *Urbicus*, ratione Castrensis, qvi binos capiebat urbicos, olei Unc. XIIX. vini vel aqvæ XX. mellis XXVII. pendit. Qvem Arabes in suis Compositionibus semper innuunt. Hujus meminit Actuar. in ol. myrtino. Latini valorem ipsius diversum tradunt. Qvot enim fuere Romanorum Provinciæ, tot ferè distinctæ ejus species extitere, ut advertit Mercurialis de Comp. Med. lib. 2. cap. 1. Lacunæ qvidem Aridorum Sextarius XIII. Unciarum est; liqvidorum verò

verò ſesqvi libræ, cum Romanis, autoritate Galeni; Græcis aliàs Cadus, Jo. du Boys Obſ. Phar. §. 3. cap. 29. Budæo de Aſſe lib. 5. & Angelocratori itidem binarum Cotylarum, hoc eſt, ℔. jſ. ſive XVIII. Unciarum, conſentiente Maſſario de Pond. & Menſ. lib. 3. cap. 8. qvi eas non ſimpliciter, ut Simon Genuenſis, ſed de oleo accipiendas contendit. Verum Gorræus Def. Med. in ξέϛης hic Atticum intelligit, qvi Romano ℥ij. minor erat. Cui Mariana cap. 4. de Pond. & Menſ. ſubſcribit. Galenus qvoqve huic ſententiæ patrocinari videtur, qvi lib. 1. de Comp. ſ. g. cap. 16. eum libræ menſuralis & 8. Unc. ſtatuit. Qvod Portius Librâ & Beſſe circumſcripſit. Pæto cum peritioribus XX. Unciæ Menſurales Sextarium efficiunt: Sed qvi cum Portio & H. Barbaro Ponderales potius qvam Menſurales intelligendas cenſet, qvas Oribaſius, Julian. Apoſtatæ Medicus, ex Adamantii ſententia ſimpliciter totidem ponit. Maſſarius de vino vel aqva accipit l. d. Sed inconſtanter admodum. Nimirum, vini vel aqvæ Unc. XXII. olei nunc totidem, nunc XV. aliàs XVIII. ſicut mellis modo XXVII. modo XXX. Sextario tribuit. Alciatus in eleganti de Verborum ſignificationibus Libello Unc. XV. adfert, ubi Maſſarius lib. 3. cap. 9. Olei Atticum interpretatur. Heſychium & Iſidorum ſeqvutus cum Neotericis Budæus Unc. XXIV. qvas Grſepſius ℔. ij. expreſſit, ac Oribaſius mellis voluit. Budæi rationes Agricola lib. 1. de Menſ. Rom. eruditè ſub examen vocavit, qvo Lectorem iſtarum avidum remitto. Qvi verò XXIV. omninò Menſurales intelligunt. Galeno enim

enim lib. 6. cap. 8. de Comp. Med. ſec. gen. XII. menſurales X. ponderalibus reſpondent. Cæterum, ne qvem confuſio errorem pariat, obſervatione dignum eſt, videri Galenum diſtinctis in locis, lib. 1. 3. 5. & 6. de Comp. Med ſ. g. Sextarios Menſurales, non Ponderales, intellexiſſe. Qvem pleriqve Dd. ſeqvuti; qvod ij ſemper immutabiles ac fixi, hi pro diverſa rerum Aridarum & Liqvidarum materia atqve gravitate varii; ſed qvi vel rei adjectione, vel ſermonis conſvetudine manifeſti. A qva ſententia neqve alienum fuiſſe Columellam lib. 12. cap. 21. veriſimile eſt, qvando Unciæ menſuralis meminit. Qvibus etiam cum Agricola & Mercuriali, veritatis & vetuſtatis cnltu, libenter annuo: licet præter Portium, Budæum qvoqve Alciatum & Marianam, omnes viros magnos, diſſentire videam. Veritas enim ſuffragiorum pondere, non numero, eminet. Multorum loco vel hoc Frontini unicum eſto: qvæ menſurâ continentur, certa & immobilia ſibi congruere. Pondere autem res menſurales differre, nemo negabit credo, qvi unâ eademq; menſurâ rebus diverſisſimis repletâ, varia qvoqve pondera prodire animadvertit. Si igitur ſolus Ponderalis Sextarius olim erat receptus, qvid vetat, qvò minus tot Sextarii, qvot res ſpelie ac numero diſtinctæ, fuerint. Horum autem nullum apud veteres veſtigium. Nec ſanè Imperium optimè conſtitutum, damno publico, ejusmodi ἀτοπίαν enormiter admiſiſſe cenſendum. Qvod ſi amicè diſſidentium favori hic ob inſignem utriusqve partis autoritatem velificandum: mode-

ratior

ratior Pæti ſententia videtur, qvâ commodè explicatis reductisqve in concordiam diſſentientibus primâ fronte Galeni locis, ingenioſius forte qvam verius, tanqvam arbiter honorarius, Sextarium utrumqve & Menſuralem & Ponderalem, ut ſibi mutuò æqvales, aſſerit. Neqve enim levioris qvod adfert conjecturæ eſt: Galenum lib. 1. de Comp. Med. ſ. g. ſolùm Libram Olei Menſuralem pondere examinasſe, etſi nullius inibi liqvoris meminerit. Heram namqve de oleo loqvutum ex Galeni verbis manifeſtum eſt: Olei verò menſuram à vini diverſam; nec oleum menſurâ, ſed pondere & librâ menſurali divenditum oſtendit Cato cap. 12. 15. 142. & 153. Nec veriſimile, Plinium ſervatis (qvod monuit) ſuo more Græcorum nominibus, aliter olei Sextarium intellexiſſe. Qvid ſi Romani, obſervantes oleum aqva vel vino parte nonâ levius, Libram olei menſuralem X. Unciis ponderalibus, adeoqve aqvæ aut vini Heminæ; pariterqve bilibrem Sextario exæqvatam fabricarint? Galenus certè loco jam pridem dicto tale qvippiam innuit. Et Romæ olei menſuram pondere, haud magnitudine ſive capacitate, hodie cum vini menſura congruere conſtat. Ut autem vel hoc demus, qvod ad Galeni examen olei libra menſuralis uncias decem ponderales pependerit; necdum tamen qvod qværitur demonſtratum, duodecim nempe libræ menſuralis Uncias, totidem menſuralibus Sextarii vini Unciis exactè æqvales fuiſſe. Qvum itaqve curioſâ qvorundam penſitatione jam extra dubium ſit, XII. Uncias Menſurales X. ponderalibus æqvari, qvemadmodum

dum & Unciam ponderalem menſurali, in vaſe XX. Unciarum lineis diſtincto; qvod Liqvores ſolo pondere, non menſurâ mutentur, utut Antiqvis Unciæ maximè fuerint menſurales, earumqve XX. vini Sextarium impleverint; ſola tamen conſvetudo Tyrannus obſtare videtur, cur Sextarius non totidem Ponderales aqvæ vel vini Uncias receperit. Hoc forſan argumento Jo. du Boys Obſerv. Pharmac. §. 3. cap. 17. pondere præ capacitatis moderatione neglecto, Heminas olei, aqvæ, vini & mellis neutiqvam diſtingvendas pronunciat. Et Saladinus, vini, aqvæ, aceti, olei ac mellis Sextarium ſemper 30. Unciarum. Satius tamen ponderis qvam menſuræ rationem habuiſſe, ut ſua miſturæ integritas maneat. Porrò, qvemadmodum Romana libra in XII. Uncias, ita Sextarius in totidem Cyathos dividebatur; qvi inde Sextarii Unciæ dicti. Hinc *Sextans* duorum, *Qvadrans* trium, *Triens* qvatuor Cyathorum habendus: & ſic ordinatâ æqvalitate reliqvæ, ut Aſſis, partes, qvarum apud Latinos Poëtas mentio crebrior eſt. Nimis imbecilla idcircò, ne dicam à veritate remota, eorum divinatio eſt, qvi à numero literarum, qvibus ſignata Amicarum nomina, harum vocum rationes deduxere, qvum, vel propriâ ipſorum confeſſione, eæ non magis pocula qvam menſuras denotent. Notæ Sextarii hæ leguntur: S. ↄ.). ꟊꟊ. Demetr. Alabald. XE. Iſidor.

Hemina, Iſidoro Emina, vox Italica in uſum Græcorum tranſſumtæ, licet ex Athenæo lib. 7. jam planum ſit, veteres Græcos Hemina etiam pro Co-

tyla

tyla uſos, unde & plerisqve Cotylam ſignificat. Ita qvæ Suidæ ſimpliciter *μέτρον*, Heſychio & Phavorino *ἡμίνα*, *κοτύλη*. Agricola rectiſſimè refragatur, qvum unciâ unâ minor ſit Hemina Rom. qvæ X. Unciarum, ut ex Gal. lib. 5. de Med. ſ. l. manifeſtum; vixqve alibi qvam apud Latinos Græca vertentes iſto ſignificatu occurrat. Aphricano de Pond. & Menſ. Med. *Lanx* appellatur. Eſt autem menſura tam Liqvidorum qvam Aridorum, qvam nomen accepiſſe tradit Pompejus ab *ἥμισυ*, qvod ſit dimidia Sextarii pars. De qvo etiam Gell. Att. Noct. lib. 3. cap. 14. Unde Græcis *ἡμίξεστον*, teſtante Græco Ariſtophanis Interprete, in Pluto, cujus verba ſubdere libuit: *Κοτύλη ἣ ἔστιν εἶδος μέτρου ὃ λέγομεν ἡμεῖς ἡμίξεστον*. Cujus in V. S. freqvens mentio eſt, Mercurial. de Comp. Med. lib. 2. cap. 1. Italicam vel Ægyptiacam Arabes ſemper innuunt. Hemina diverſimode conſiderata variat. Pondere ſpectata pendit Unc. IX. olei, X. aqvæ, vini & aceti, ſeu potius XII. experientiâ Jo. du Boys §. 3. cap. 17. Sesqvilibram mellis mediam; communiter Unc. XII. Paulò rectius XIII. & ſemunciam. Accuratioribus ſingulorum æſtimatoribus, olei Unc. VIII. Drachm. II. & Scrip. II. aqvæ, vini & aceti Unc. VIII. Drachm. II. ſiliqvas j. & gr. j. mellis ℔. j. Unc. j. Drachm. VII ſiliqvas ij. Anonymo Nicandr. Interpr. Græco; *ἡ κοτύλη ἔχει οὐγγίας θ.* Marc. Empirico & Grſepſio eſt Drachmarum LX. Fernelio ſimiliter continet Unc. IX. cornu libralis. Sed, conſentiente cum Lacuna Th. Zuing. & Jo. du Boys, menſurales; qvum Ponderalium duntaxat VIIſ; Portio lib. de Seſt. Unc. X.

Characteres ejus Græci ſunt hi: K. K. K. K. μ. Romani ɔS. ɔs. ƽ. Voluſ. pag. 64.

Acetabulum Celſo, Plinio lib. 25. cap. 19. Athen. lib. 2. Dipn. Barbaris, ut Guil. de Salicet. *Acceptabolis*. Iſidoro Orig. lib. 16. cap. 25. Acitabulus. Traducta voce à menſis ad menſuras, imitatione Græca ab aceto, ſeu æmula qvantitate vaſculorum qvibus acetum embarumatis loco apponitur. Græcis easdem ob cauſas ὀξύβαφον & ὀξύβαφος. Sic enim Hesychio: ὀξύβαφον τὸ σκεῦος, & Suidæ pariterqve Phavorino, τὸ δεχόμενον τὸ ὄξος. Hinc Fannio Oxybaphus. Iſidoro l d. ineptè Oxifalus, qvi ab Acetabulo diverſum ponit. Menſura tam Liqvidorum qvam Aridorum, eſt qvarta Heminæ pars, Marc. Empirico, ſive ſesqvicyathus, hoc eſt, Unc. ij & Drachm. ij. obverſatione communi. Aliis Unc. duarum & dimidiæ. Græco Nicandri Interpreti loco ſæpe allato, τὸ ὀξύβαφον ἔχει οὐγγίας β'. al. δύο. Atticis tantum XV. olei Drachmas continet. ℥j. & ʒvij. Mercurial. d. l. cap. 2. Græcis ita ſignatur, ξ. ʒo. Iſid. l. d.

Cyathus, Barbaris Bickarium, Eſth. cap. 1. §. 1. de form. med. forſan à Germanico Becher. Arabib. corruptè Alcuatus & Alcuatum, item cuathum, mutatâ in tenuem aſperâ, nomen duxit, παρὰ τὸ χύω, Suidæ, à fundendo nempe, vel, ut aliis placet, hauriendo vino in Græcorum conviviis, ubi ſimpulo ſacrificiis relicto ſucceſſit: Unde à Græco κυαθίζω, Plauto in Menæchm. Act. 2. Sc. 2. cyathiſſare, idem qvod Propertio ad cyathos, & Juvenali Sat. XIII.

Sve-

Svetonio ad cyathum ſtare, hoc eſt, pocula miſcere, ſeu ritu veterum conviviis ſolenni, cyatho poſcentibus convivis potum admetiri. De qvo rei literariæ Dictator Scaliger de Cauſ. Ling. Lat. cap. 123. Svidæ preſſius cum Phavorino, *αὐτλητήριον, μέτρον ὑγρῦ.* Heſych. *μικρὸν μέτρον, ἢ αὐτλητήριον.* Menſura eſt tam Aridorum qvam Liqvidorum, non, ut qvibusdam viſum, poculum vulgare, verùm Sextarii pars octava: Sed ad Drachmarum pondus decima, ſecundum Atticos, duodecima Simlero & Menæ cap. 17. Qvomodo Plinius lib. 21. accipit. Oribaſ. lib. 2. Synop. cap. 58. Drachm. XII. obſervatione communi, cui Fernelius ſubſcribit, qvibus addit Ægineta ℈iv. qvod Angelocrat. ℥jſ. ʒj. & ℈j. expreſſit. Sæpe dictus Nicandri interpres *περὶ μέτρων: ὁ κύαθος,* inqvit, *ἔχει μνᾶς μικρὰς, ἤτοι μύστρα μικρὰ δύο. τὸ γὰρ μύστρον ἔχει σταθμὸν σταγίων τριῶν, ἤτοι οὐγγίαν ἥμισυ. ἐν ἄλλοις δὲ φασὶν ὅτι ὁ κύαθος ἔχει σταθμὸν οὐγγίας μιᾶς ἡμισείας.* Heſychius *οὐγγιῶν β′.* adſtipulante Phavorino & Fuchſio, qvi ad cap. 6. Sect. 1. Antidotarii Myrepſ. notat Nicolao eſſe Unc. ij. etſi veteribus Græcis pro diverſa liqvorum ratione variet. Unde Nota ejus Romanis C. Ͼ. TI. Voluſ. pag. 64. Græcis Ꝁ. Kᵘ. κ°. KY. Iſid. lib. 16. cap. 26. Reſtitutio loci Aetii, videatur apud J. Heurnium cap. 7. de ocul. Aff.

Lib. V. cap. 19. vulgata Celſi lectio habet *minus cyathum.* At alibi nuſpiam hoc genere protulit. Nec ullus minoris meminit. Legendum icciicò

videtur, *minus cyatho.* Qvomodo Autor etiam l. d. cap. 21. usus, ut idem qvod intra cyathum velit.

Sesqvicyathus lib. 5. cap. 19. ut alibi *Sescuncia.* Acetabulo mensurâ æqvivalet. Ubi notandum ses-qvi pro hemiolo accipiendum, qvod tantundem & semis significat, Bud. de Asse lib. 1 f. 1.

Medio inter Pondera & Mensuras loco vocis & usus ambiguitas *Nucem* locavit. Massario nomen ejus ad Pondera potius qvam Mensuras spectare videtur. Mensuris eam accenset Heurnius lib. 1. Meth. Prax. qvi rusticis mole nucis, ut qvondam Fabæ Ægyptiacæ, res mensurari tradit. Cui Celsum accedere deprehendo, qvando lib. 5. cap. 23. Antidoti Mithridatis imperat qvod magnitudinem nucis Græcæ impleat.

Nux parva, Massar. minor Mercurial. lib. 2. cap. 4. ignoto Græco, *Pontica*, Avellana, Heurn. Tab. 4. ad Meth. Pr. Cochleare parvum Massario de pond. & mens. lib. 3. cap. 37. Valet Drachmâ communi: aliis Drachma & sexta ejus parte, hoc est, Obolis septem. Sorano ʒij. Græco Anonymo ʒv.

Magna Nux, sive *cochleare maximum verum.* Barbaris, ut Gvil. de Saliceto, nux majoris magnitudinis habens nigredinem Avellanæ. *Regalis* ignoto Græco, ab excellentia, qvod è Persia à Regibus juxta Plin. translata. *Juglans* Latinis, qvibus idem qvod Semuncia. Marc. Empirico *Tetrasarius.* Arab. *Sextarius*; Cleopatræ τετράδραχμον. Communiter IV. Drachmas pendit. Avicen. & Serap. ʒij. & $\frac{1}{3}$.
hoc

hoc eſt, Obolos XIV. Gr. Nicandri Scholiaſtæ eſt VII. σταγίων, hoc eſt, ʒjx. & ℈j. Cleopatræ ℈jv. Sorano ʒij. & ℈j.

Nux abſolutè poſita, annotante Maſſario l. d. cap. 35.

Majoris autem qvantitas, partim locorum diverſitate variat, partim uſus, qvod cum cortice, ſecus qvam ſine eo, multum ponderet, Mercur. l. d.

Græca autori noſtro lib. 4. cap. 10. fructus videtur, idem qvi amygdala, ut è Plin. lib. 15. cap. 22. minimè obſcurum eſt. Numero æſtimatur. Alibi, ut lib. 5. cap. 23. pondus, qvod valore forſan par Ponticæ. Sed hujus varietas Scriptores cum aliis ſpeciebus in diverſa traxit.

De Romanorum Ponderibus & Menſuris tantum ad Autoris illuſtrationem breviter. Certa enim in paucis, maximumqve hujus argumenti robur Autoritas; ita tamen ut nervi atqve artus ſapientiæ, nihil temere credere. Eapropter exqviſitiorem de primo ſingulorum ortu, de mutua eorundem proportione, varioqve extra Medicinam uſu, contemplationem eorum ingeniis relinqvere æqvum fuit, qvi omnem curam per iſta laudabiliter extenderunt. Cujus magnitudinem nemo rectius æſtimarit, qvam qvi, præter diverſas graviſſimorum Virorum ſententias, vetuſtioris menſuræ defectum, obſervavit, qvem ſola fermè Italia, florentiſſima Muſarum ſedes, indubitatis adhuc exemplis ſupplet. Minutiora ſi qvis deſiderat, Scriptorum patriam, ſeculum, ipſiusqve miſturæ vires, expen-

dat; qvanqvam ab Autoribus Regio nonnunqvam ſtudio omiſſa, interdum obſcurè nimis prodita, qvandoqve etiam variata deprehenditur. Optandum qvidem fuerat, hic eadem qvâ alibi felicitate Autorem noſtrum Divini Senis candorem expresſiſſe, qvi Pondera & Menſuras non Notis, ſed apertis nominibus, tradidit. In qvam ſententiam illuſtris Cedreni in Baſilio locus extat, qvanqvam inſtituto à medicina alieno, raro tamen juſtitiæ exemplo. *Animadvertens (porrò occaſionem maleficii pravis hominibus eo dari, qvod Numeri, qvibus verbi gratiâ Semisſis, Sextans, Uncia & ſimilia deſignantur, per Notas recepta antiqvitus conſvetudine, ſcriberentur: Loco Notarum literis uti jusſit, qvas etiam ruſtici legere poſſent; & de ſuo ſumptus in chartas, literas, atq; ſcribas ipſe ſuppeditavit.* Sed communem errorem dum errare maluit Celſus noſter, iſta Artis arcana non vulgari modo propoſiturus, poſteris ſemet incautè obſcuravit. Notæ enim illæ, vel diuturnitate ævi obtritæ ac deletæ, vel Librariorum negligentiâ aut temeritate mutatæ ſive transpoſitæ, vel ſæpè infelici Correctorum induſtriâ vitiatæ, aut Typographorum ignoratione penitus omiſſæ, innumera in Celſum παραγράμματα invexere. Qvæ ne ulli tenebras offunderent, præter fidam iſtorum ex MS. emendationem, neve horum ignoratio tot Remedia longo vett. uſu probata infelici eventu contaminaret, ſummatim plana, ut ſpero, hîc omnium ratio reddita fuit; adjectis etiam reliqvorum ejusdem literaturæ characteriſmis, qvæ heic velut in Catoptro ita ſub uno aſpectu proponere volui, ne in arduis feli-

feliciori qvoqve aliorum industriæ sperata meritorum commendatio deesset. Ignosce mi Lector, si Tibi non satisfecerim, qvi mihimet nunqvam potui.

Voluisse sat est.

Nec scire fas est omnia.

MENSURÆ.

SEXTARIUS. S. Ɔ. [symbol]. XE. 8. [symbol]. [symbol].

Aridorum. ℔. j. S.

Liqvidorum, duarum Heminarum.

Ponderalis Arabicus ℥ſ.

Italicus	olei.	Unc.	XVIII.
	vini, vel aqvæ		XX.
	Mellis.		XXVII.

HEMINA. K. [symbol]. [symbol]. [symbol]. [symbol]. Græc.

ƆS. ʖ. Rom.

ACETABULUM. ZO. Græc.

Olei ʒxviii.

Vini ℥ij. & ℈xij.

Mellis ℥iij. ℈ix.

CYATHUS. Gr. [symbol] [symbol] KY.

Ro. C. Cυ. ГI.

Olei ʒxij.

Vini ℥j. S. ℈iv.

Mellis ℥ij. ℈ij.

SESQVICYATHUS Cels. lib. 5. cap. 19.

Acetabulo æqvivalet.

LIGU-

LIGULA. Colum. lib. 12. cap. 21. Plin. lib. 20. cap. 23.
ʒiij. ℈j.

CIGNUS. Apic. lib. 10. cap. 6. & 31.
ʒij. ʒij.

COCHLEARIUM.
Parvum ʒj.
Magnum ʒij.

AMPHORA capit octo congios. { olei / vini / mellis } ℔. { 72. / 80. / 108.

CONGIUS senos Sextarios. { olei / vini / mellis } ℔. { 9. / 10.

PONDERA.

PONDO. AS. Libra. Natin. P. [illegible]. [illegible]. [illegible]. [illegible]. [illegible]. [illegible]. X. ═. [illegible]. SS. N. Græc. Δ. Λ. [illegible]. [illegible]. [illegible].
Unc. XII.

BES. S. [illegible]. SS. SS. S. [illegible].
Unc. VIII.

SELIBRA. Sembella.
Græc. ς″.
Lat. S. SS″.]. [illegible]. S. S. S. [illegible].
Scribonio [illegible].

TRIENS. p. 3. vel 3. ══. ══. 3. S. SS. SS. [illegible].
Unc. IV.

QVA-

QVADRANS. ☰. ☰. Ʒ. 3°. SS. ═. T. ⁘.

Unc. III.

P. SEXTANS. Celſ. lib. 5. cap. 19. & 25. ═. Ʒ. Ʒ. S. 8. Z.

Unc. II.

SESCUNCIA. p. z. Z. Z. Ƶ. Ƶ. ÷. ΣI. ÷.

UNCIA. Græc. Γο. ξ. 8. Ƶ. S. ω. θ.

Rom. ÷. —.

Drachm. VIII.

SEMUNCIA. E. Ɛ Є. 'S. Ƶ. Ɛ. Ɛ. S'. 8. S.

DUELLA. G. V. IƆ. LL. ωƆ. V. ☰. Ɒ. Ɓ.

Scrip. VIII.

SEXTULA. \. v. þ. SS. ƆC. Ɛ. V. Ƨ. 4.

Scrip. IIII.

DIMIDIA SEXTULA. ✝. SS. ƧƧ.

Scrip. II.

SICILICUS. Ɔ.

Scrip. VI.

SEMISICILICUS. Ƨ.

Scrip. III.

DENARIUS. x. ✱. ✱. X. ✱. Z. X. ✱. 3. R. Λ. △. <. Σ. Gr.

Scrip. III. $\frac{3}{7}$

VICTORIATUS. Scrib. Larg. Comp. 85.

S. p ✱. S. V. V. Λ.

Sesqviſcrip. $1\frac{3}{4}$.

FABA Ægyptia, ſive Alexandrina Victoriato reſpondet.

Syra Scrip. II.

Græca Scrip. I.

Romana Celſ. lib. 5. cap. 25. Latina Sorano Epheſio Iſag. Med. cap. 24. ℈ſ.

LUPINUS ℈⅓.

ERVUM. gr. IV.

GRANUM.

SCRIPULUM. Oboli duo. [symbols] ℈. SS. [symbols]

gran. XX.

SEXTANS DENARII. Celſ. lib. 5. cap. 17. ℈ſ.

UNCIA DENARII. Obolus. —.

NUX Parva, Pontica, Avellana,

Drachm. I.

Magna, Juglans, Regalis,

Unc. ſ. vel Drachm. vj.

AURE-

AURELII CORNELII CELSI
VITA

à

Clarissimo Viro

JOANNE RHODIO

conscripta.

CORNELII CELSI laudabilem in Re Medica operam annis jam mille sexcentis, & qvod superat, Experientia, veritatis prima parens, feliciter probavit. Nec melioris animi qvisqvam ita ab omni humanitate remotus fuit, cui non venerandum tam illustre nomen. At ingenio magis, qvam origine notum, qvam, relictâ soli animo gloriâ, temporis diuturnitas posteritatis memoriæ exemit. Qvamvis enim Romæ vixisse Celsum, ipsius, sive ut aliis visum, Scribon. Largi ad J. Callistum Epistola indicio sit: non desunt tamen causæ, cur addubitem, patriâ, an jure civitatis ipsum Romanis accenseam. Maximeqve, qvum præter hunc, qvidam Julius Celsus Hadriano Imperatori à Consiliis, vel ex aliorum sententia, Alexandri Severi temporibus, Juris scientiâ perhibeatur claruisse. Vid. Spartian. in Hadr. 30 & Pompon. Jc. lib. 2 in fin. de Orig. Jur. & Politianum lib. 5. Epist. ad Jac.

Modestum. Eqvidem Celsum Patrem ac Filium Jureconsultis annumerat Hotomannus in Descriptione Jurisconsultorum, & Juventium Celsum Patrem ad Vespasiani Imperatoris tempora refert Jacob. Gothofred. Histor. Jur. Civil. cap. 7. de Jurisconsultorum successione. Idem Celsum Patrem & Filium sub Trajano, Hadriano, Antonino Pio vixisse censet. Verùm & Apulejus Celsus Valentis ac Scribonii Largi in Medicis Magister occurrit apud Scribonium Largum de Compos. Med. cap. 94. & 171. Cujus præter Agricolam Voverius in Apul. Vita mentionem injecit. Nisi fortè cum Cornario in Marc. Empirici Præfat. interposito inciso, Apulejo, Celso, distinctè legendum fuerit. Ita in Præfat. Marcell. & Apulejus & Celsus occurrunt. Volaterranus etiam meminit in Anthropologia lib. 14. Celsi cujusdam, qvi Philosophiæ Stoicæ sectator, Origenis erat adversarius, magiæ scientiâ notus, cui Lucianus Pseudo-Mantem inscripsit. Ejusdem qvoqve nominis ibidem, imperante Nerone, è Galliis puer novennis martyrio nobilitatus. Numo etiam innotuit apud Augustin. Dialogo 5. de Num. Celsus qvidam III. Vir. Noster autem Augusti ævo floruit, ex qvorundam sententia, inter qvos Jo. Britannic. in Juvenal. Sat. 6. & 7. Ovidii autoritate, vel ut Jo. Cajo placuit, Cl. Tiberii, A. C. 29; aut certè Caji Imp. conjecturâ Sambuci, Viri Antiqvitatis notitiâ clarissimi. Major tamen eruditorum pars sub Tiberio vixisse, vel fortè ipso imperante natum usqve ad Trajani tempora vitam produxisse censet; qvamvis & sub Nerone vixisse putet Thom.

Fienus

Fienus. Ut uno ſeculo vetuſtior Galeno videatur. Cæterum, non levem hic de Patria ejus dubitandi occaſionem præbet Cæl. Rhodiginus, qvi Antiq. Lect. lib. 14. cap. 5. Veronenſes, ait, cum Macrobio, Vitruvio, & Plinio, Celſum qvoqve ſuum ortu civem agnoſcere. Librorum inſcriptionibus hujusmodi divinationes ſtabiliri aſſolent. Sed exigui momenti munimento. Notius enim eſt, qvam ut pluribus confirmetur, Librorum titulos Literatoribus & Librariis arbitrarios fuiſſe, vixqve veterum qvempiam ulli ſuorum Commentariorum qvidqvam prænotaſſe, referente de ſemet id ipſum Galeno lib. 7. Meth. Med. cap. 1. qvi id officii ab Amicis habuit: haud dubiè iſtius ævi modeſtiâ, qvod ingenia admiratione ſuperiora protulit. Sed enim, ut mala exempla ex bonis initiis orta: Ita ex æmula, in conqvirendis magnorum ingeniorum monumentis, Principum munificentia, accreſcente paulatim Librariorum avaritiâ, omnes propè optimorum etiam Autorum præſcriptiones impunè, ad lucroſam cujusqve libidinem, immutatæ, ne dicam adulteratæ.

Atqve ut ad Celſum redeam; qvot ejus hodie Editiones, tot fermè Inſcriptiones diverſæ. Cæſarii habet, *Aurelii Cornelii Celſi de Re Medica VIII. Libri* eruditiſſimi. Vulgatæ Lugdunenſis omnes, & Leydenſis modeſtius ſine phalerato encomio A. C. C d. r. m. l. 8. Horum priorem Cajus ſic mutavit: *Aurelii Cornelii Celſi Romani de Re Medica Libb. VIII.* pereruditi. H. Stephanus in ſuo exemplari cæteris Medicinæ Principibus adjecto receptæ lectioni ſubdidit;

dit; Operis ab eo ſcripti pars Sexta. Vett. Codicum MS. autoritatem ſecutus, qvibus communis hæc inſcriptio: *A. Cornelii Celſi Artium Liber VI.* Nihil tamen hic præter conſilium & rem ab ullo temerè factum. Patriam enim ſive Autor ipſe ſive alius qvispiam addiderit, id certè non caret vetuſtatis exemplo, potiſſimum apud Græcos, qvos inter Celſus ſibi *Hippocratem Coum* inprimis imitandum propoſuit, cujus etiam pleraqve non infeliciter Latino ſermone reddidit, ſuam ipſe teſtatus in Epiſt. ad Pul. Natalem, in hoc ſtudiorum genere diligentiam, longè accuratiorem, qvam Largii deſignationi, qvi Ep. ad filios ſe fuiſſe liberiorem fatetur, qvemadmodum notante Cornario in Dedic. Marcelli, in plerisqve Hippocratem expreſſit, ut integras ſententiarum periodos ex ipſo deſcriptas ſubinde in eo videas; imò tota capita nihil aliud qvam Hippocratis ſententias ad verbum reddunt. Hinc non immeritò Hippocratis Simiam dixit Nic. Monardus, de V. S. in Pleurit. f. 8. Etſi verò Latini Scriptores Patriam haut usqve jactabant: neutiqvam tamen diffitendum, antiqvitus Romanæ civitatis jus glorioſum fuiſſe. Qvo fortè venditores Autorem noſtrum commendare ſatagebant; ſive is meritis & gratiâ civium numero adſcriptus eſſet; ſive Româ oriundus. Poſterius tamen ut credam, ſvadet præter apertum Autoris lib. 5. cap. 21. textum, Epiſtola ejusdem ad Calliſtum, & perſvadet ad Pullum Natalem altera; in qvibus inprimis Viri boni genius conſpicitur. Imò Marcell. in Præf. Operis Corn. Celſum inter viros illuſtes & cives enumerat, qvicqvid

qvid ei imposuerit Verderius Cens. pag. 144. Ejus Columella, Claudii tempore clarus, ut æqvalis aut certè paulò superioris, Rei Rust. lib. 1. cap. 1. sic meminit: *Nostrorum temporum Cornelius Celsus totum corpus Disciplinæ, qvinq; libris complexus est.* Qvem Rusticam intellexisse, verò proximum est. Qvintiliani sententia Inst. Orat. lib. 10. cap. 1. is Vir Eruditus, inter eos Philosophos Latinos, qvos eloqventes literæ Romanæ tulerunt, qvi scripsit non parum multa, scepticos seqvutus, non sine cultu & nitore. Ideoqve ob nimiam novitatis cupiditatem, ejusdem censurâ notatur. Scripta ejus sigillatim prodidit Volaterranus Anthropol. l. d. Cornelius Celsus mediocri Vir ingenio, non solum artem Rhetoricam, sed de re Militari, & de Rusticana, deqve Medicina libros composuit. Qvæ omnia J. Dousa æternum gentis & generis sui decus in Sylva Extemporal. hoc Epigrammate venustissimè complexus:

Facta urbana tuo res Rustica munere, scriptis
Nec minus illustris est Medicina tuis.
Hinc qvoq; Militiæ tractasti commoda Rhetor,
Hoc Martem Musis jungere, Celse, fuit.

Subjungit Polyhistor Italus: *Ad nos nos tantum ejus Medicina pervenit Oratorio more conscripta.* Sed & qvædam Rhetorica ejus nostrâ ætate Sixti Popmæ studio feruntur emissa. Veterinariam qvoqve conscripsisse autor est Mercurialis lib. 4. cap. 2. & Phil. Ingrass Qvæst. de Veterinar. cap. 9. Herbarium verò ei adscriptum, Apuleji potius credit in Vita Apuleji Elmenhorstius, Julium qvidem Celsum inter

ter rei militaris Scriptores enumerat Rob. Valtur. qvemadmodum huic à nonnullis adſcripta ſunt Jul. Cæſ. Commentaria. De qvibus tamen nihil verè conſtat. Varia ſanè ejus eruditio aliud prodere non poteſt qvam Virum ingenuè natum, magna ſeculi felicitate, qvod bonarum literarum erat feraciſſimum. Excepit nempe coluitqve ea ætas Viros ſcientiâ, prudentiâ, ac eloqventiâ ſummos, Tulliam, Saluſtium, Catullum, Virgilium, Propertium, Horatium, Tibullum, Manilium, Vitruvium, Antonium Muſam, Ovidium, Livium, Scribonium Largum, Valerium Maximum, Vellejum Paterculum: atqve ſi ſe in Claudii imperium ipſius extenderit vita, Qvintum Curtium, Perſium, Senecam, Silium Italicum, Plinium, Viros omnes conſummatiſſimos, in qvibus tamen poſtremum nonnulli Celſo Juniorem cenſent. Opinionem meam firmat laudabilis veterum conſvetudo, qva tria nomina Nobiliorum, Celſo etiam Plinii autoritate rata, Libertis rarò, nec fermè ſine gravi cauſa unqvam conceſſa ſcimus, qvibus tamen ſemper ſervile nomen remanſit. Nec moror, qvod Celſi Epiſtolæ apud Marcellum in limine Operis Prænomen deſit, qvo ſoli Romani inſigniebantur. Nomen enim apud bonos Autores ſæpe Prænomen & Cognomen includit. Hinc Martialis:

Ut jugulem curas, nomen utrumq; bibam.

Salutaribus itaqve diſciplinis Græcisqve literis, non levi nobilitatis indicio, rectè inſtitutus, facilè potuit ſeculo tam auguſto ac beato, nihil non (ut ipſe in

Epiſt.

Epist. ad Natalem refert) dignum sublimi Romanorum majestate de bono Medicinæ Artis splendidissimè scribere, idqve perennitati & literis mandare, utilitatis magis qvam delectationis causâ.

Scio eqvidem, non deesse multæ autoritatis Viros, qvi ex modò adducta Celsi epistola opinantur, ipsum animo in diversa studia diviso, Græca duntaxat medicinalia in Latinum convertisse, aut Empedoclis & Democriti exemplo, non ut merus atqve ad qvæstum Medicus, sed ut sapientem, atqve, ut Columellæ verbis utar, universæ naturæ prudentem, Medicinam veluti Philosophiæ partem cum sapientiæ studio conjunxisse. Ideoqve nec factam ejus ab Aureliano mentionem Barthio Adv. lib. 38. cap. 3. censente. Nec deniqve unqvam Medicinæ operatum. Credat qvi volet. Nec eam litem meam facio. Medicum certè agnovit magnus Scaliger de Re Num. 36. Remedia qvidem, Hippocratis & Galeni exemplo, aliunde congesta digessisse, ultrò largior, ipsam verò Morborum τέκμαρσιν & θεραπείαν proprio ingenii ductu contextam pro me res ipsa loqvitur. Qvin ipsum Pharmaca præbuisse, non mediocri gloriâ, ex ipsius ad Jul. Calistum Epistola satis liqvet. Qvorum artificiosam mistionem se accuratè intellexisse prodit ipse lib. 7. cap. 26. Unde Cornarus fortassis inter Pharmaceuticos reposuit. Imò deditâ operâ ab aliis prætermissa observavit proferre ac illustrare voluisse censuit Minadrus variæ eruditionis Medicus, de Ext. Aff. lib. 2. cap. 3. Maximeqve Medicum ejus Chirurgica probant,

qvæ Gesneri in Catal. Chir. ſententiâ, veterum ſolus Latinè ſcripſit, ut verè ipſum inter Chirurgos reponat doctiſſimus Septalius Animadv. lib. 8. Caut. 1. & 40. Tantâ verò id fide peregit, ut Hier. ab Aqvapendente Medicus & Chirurgus uſu vel annis nemini ſecundus, in Operat. Chirurg. cap. de Chir. Dent. his verbis ſeſe in ipſius laudes diffuderit: Mirabilis Celſus in omnibus: qvem nocturnâ verſare manu, verſare diurnâ, conſulo. Nec mirum: qvum Celſus eruditiſſimo Manardo Epiſt. Medic. lib. 9. Epiſt. 1. bonus & fidelis Hippocratis interpres, licet in aliqvo verbo qvandoqve lapſus videatur. Qvod Viro in omni literarum genere exercitato vel ipſa πολυγραφία libenter profectò condonari jubet, qvamvis non diffiteatur ipſe non pauca ſe ex aliena qvandoqve ſententia poſuiſſe. Horatio pariter Augenio de miſſ. ſangv. lib. 8. cap. 1. Lommio, Ronſſeo Epiſt. Medic. lib. 8. ſect. 3. cap. 7. Schenchio, Jo. Heurnio, Bened. Matamoro, Rod. à Caſtro, innumeriſqve præclari judicii Medicis, propter ſingularem & ſuccinctam cum elegantia doctrinam, Latinus Hippocrates appellatur, in qvo Pantini judicio Comment. ad Celſi lib. 1. cap. 1. optimæ Methodi ac viæ rationiſqve docendi diſcendiqve, & in ſumma brevitate mira Artis & Sapientiæ obſervatio plerunqve animadvertatur. Rectè igitur Agricola de Pond. Rom. lib. 4. Celſi, inqvit, autoritas Medicis nota eſt, aut ſaltem eſſe debet. Qvam elegantiſſimis verbis Cælius Rhodiginus Antiq. Lect. lib. 26. cap. 3. inſinuavit: *A Cornelio Celſo verſuram faciunt multi. Verùm citra illius ſententiam nihil*

fermè

fermè promunt; perinde ac verba ſint veterum ſacrorum, qvæ demutaſſe piaculare flagitium planè cenſeri debeat, qvodq́; hoſtiis majoribus procures. Inde Fernelio, Franciæ Hippocrati, referente Plantio in Vit. Fernel. cùm ob orationis puritatem, tum ob ſententiarum pondus, qvam chariſſimus fuit. Juriſconſultis procul dubio iisdem nominibus usqve adeò venerabilis, ut Pandectas ſuas hujus Viri autoritate muniri voluerint. Verùm, ne nimiis laudibus veriùs is oneretur, qvam ornetur, qvem mortalium nemo rectè vituperavit: unicum Heurnii judicium, incer cætera graviſſimum, huic Virtutum coronæ lemniſci loco ſatis erit. Ita ille Meth. Stud. Med. cap. 5. *Latinos inter Medicos primus eſt Cornelius Celſus: ſed prudenter legendus. Nam in multis Aſclepiadem Methodicum ſectatur, ut fatetur ipſe. Hujus cote ſtylum ſubigemus, & pluris Latinitatem ejus qvam Medicinam faciemus.* Unicus itaqve Celſus, ut ſcitè idem in Epiſt. ad Ronſſ. Celſo præfixa, Medicis Latinis præferatur: qvi pomœria Romanæ eloqventiæ eò protulit, ut Medicina ſvaviſſimo ore eloqventiæ jam ſeſe cultioribus ingeniis meritò commendet.

His qvotqvot naturæ aſſociavit benignitas, æqvos adferte animos, eleganti favete lingvæ. Ita Vobis, & verum animi ſermonisqve cultum, & firma valetudinis præſidia parabitis. Tantum eſt.

Optandum eſt, ut ſit mens ſana in corpore ſano!

TH. BARTHOLINUS AD LECTOREM.

ABſolutæ Diſſertationi DE ACIA, ſecundo prælo elimatæ plurimumqve auctæ, ſubjungere placet Judicia varia, qvæ ſtatim edito olim libro expertus eſt Vir meritiſſimus, propria ipſius manu ex literis amicorum excerpta, omiſſis ampliſſimis acclamationibus, qvibus Autoris opus proſeqvuti ſunt lingvâ ſuâ Italiæ lumina, Vitellius Archiepiſcopus, Tomaſinus, Eqves Puteanus, Fr. Bern. Ferrarius, Naudæus, Licetus, Allatius, Pona, Mareſius Vincentinus, & alii numero plures. Et, ne perirent, qvas inter Schedas Rhodianas repperi, Epiſtolas familiares Jo. Fred. Gronovii, Viri ſupra laudem poſiti ad Rhodium noſtrum DE ACIA ſcriptas publico concedam, huic argumento facem allaturas. Qvæ dubia in iis videbantur, nervosè ſoluta in ſecundâ hac editione ſuis locis invenies. His omnibus præfigendam putavi Epiſtolam laudati Rhodii ad Illuſtrem Regis Daniæ Cancellarium, Dominum CHRISTIANUM FRISIUM, politam pariter & nervoſam, cui primæ editionis auſpicia debebantur, qvanqvam præmatura morte magni Mecænatis, voto ſuo exciderit Autor. Legi tamen & hic merebatur, ne vel memoria tanti Herois apud nos periret, vel Rhodii ſtudium. Hæc volui neſcius ne eſſes, de applauſu Eruditorum, penes qvos judicandi arbitrium, ſecurus. Vale, & his fruere.

ILLU-

ILLUSTRISSIMO ET EXCELLENTISSIMO
DOMINO

DN. CHRISTIANO FRISIO,

TOPARCHÆ IN KRAGERUP, EQVITI AURATO, REGIO CANCELLARIO, ET REGNI DANIÆ SENATORI.

EGregiè apud Stobæum in Archelao Euripides:

— — τὸ λέγειν
εὖ δεινόν ἐστιν, εἰ φέρει τινὰ βλάβην.

Gravis qvidem cenſura, verùm prudentiæ plena: cui ſtudioſâ officii culpâ me facilè obnoxium putarem, dum ſublimes ingentis animi tui curas à gravioribus negotiis ad hæc ſtudia in umbra educata avoco; niſi perſpectus mihi tuus ille Genius, veræ Benignitatis ſolidæqve Prudentiæ poſſeſſor, variæqve Eruditionis amicus, paratiorem dudum intempeſtivæ compellationis indulgentiam ſponderet. Qvanqvam enim propitio Muſarum contubernio eâ ſedulitate ampliaſti raras Naturæ dotes, eâ ingenii moderatione Minervæ ac Marti litaſti, ut qvoniam fortiter & prudenter geſſiſti omnia, maturo AUGUSTISSIMI REGIS CHRISTIANI IV. judicio credita ſit tuis conſiliis maximarum rerum cura: nunqvam tamen parandis ſervandisqve publicæ tranqvillitatis præſidiis ita invigilas, qvin animum negotiis circumſeſſum literis amœnioribus qvandoqve laxes, qvin gravioribus firmes. Neqve

Tibi ſoli hanc laudem vindicaſti; ſed plurimorum qvoqve animos in hæc ſtudia invitas eâ dignatione; ut exactam teneas eorum rationem, qvi domi foriſqve Virtuti ac Literis ita operantur, ut Sapientiam rerum omnium dominam affectantes ſummorum virorum ſententias non reformident. Qvorum egregii conatus ne adverſis vitæ fluctibus frangantur, eâ animos ad magna ſurgentes liberalitate foves, eâ integritate provehis & attollis, ut glorioſiſſimo tanti moliminis fructu, non ſui ingenii, ſed tuæ Virtutis vocibus, eum Te prædicent cenſeantqve omnes, in cujus manu ſitum, bonorum ingeniorum fata temperare. Domeſticum mihi exemplum eſt, ne foris qværam. Nam cùm publicis neceſſitatibus, tum fortunæ noſtræ privatæ, animo verè provido conſuluiſti. Cujus beneficii ut conſpectior ſit memoria, qvâ ſoles admiſſionum facilitate tuis auſpiciis tuiqve nominis ſplendore exile hoc ingenii mei monumentum patere ad plurimorum notitiam pervenire. Votis qvidem ſunt hæc longè inferiora, ſi limatioris judicii ſpecimen exigis; ſin affectus ingenui aut venerationis ſpeciem, tuâ humanitate non indigna. Sed neqve tam ad judicii tui ſinceritatem exiguntur iſta, qvàm à tuo patrocinio non exiguum ſibi auctoritatis incrementum pollicentur; licet utrumqve à tuo animo, ut aliarum virtutum ſic veritatis præcipuè amantiſſimo, bonâ fide ſperari poſſit. Nullus enim Tibi labor unqvam, Vir Maxime, pectus laſſat, qvin apud literarum conſultos novis beneficiorum occaſionibus benè merendi materiam cumules, qvi bonas

nas Artes in oculis, in animo geris; qvi eum Sapientiæ Myſtis locum præbes, ut literæ ſeneſcentes ſub Te ſpiritum & ſangvinem receperint.

Creſcite Virtutes, fœcundaq; floreat ætas.
Ingeniis pateat campus, certusq; merenti
Stet favor; ornatur propriis induſtria donis!

Verùm, ut ad modeſtiam tuam maximæ virtuti cognatam hæc mea infra honoris tui faſtigium ſubmittat ſeſe tot præclarè geſtorum commemoratio, cui impar verborum mediocritas; Benignitatem tuam officiosè obteſtor, Schedium hoc inconditum ab animo eximiæ Virtutis tuæ admiratore, non à cultu, æſtimes. Qvod grati animi indicium utinam ita felici, qvam congruente, doctiſſimi Imperatoris omine Tibi nuncupo: Ἐὰν μὲν ἔχῃ τι δεξιὸν, αὐτὸς τε ὁ λόγος εὐτυχεῖ, καὶ ὁ ποιητὴς αὐτοῦ τῆς παρὰ τῆς Ἀθηνᾶς ψήφου τὴν μαρτυρίαν προσλαβών. Eam præclaræ mentis gloriam ut bono publico, ad liberalium diſciplinarum incrementa, Tibi literatorum tutelæ providentia cœleſtis nullo temporum ſilentio producat, Deum Optimum Maximum veneror. Patavii Calend. Auguſt. cIↃ IↃc XXXIX.

Ampliſſimo Nomini Tuo

Devinctiſſimus

Jo. Rhodius.

Augu-

AUGUSTUS BUCHNERUS, Eloqventiæ Professor Witebergensis 4. Non. Novembr. 1640. ad THOMAM BANGIUM Professorem Hafniensem.

DE RHODII ACIA qvid dicam, BANGI, qvas habeam gratias pro tam selectæ eruditionis thesauro? Habent profectò, habent hîc Philologi & curiosi non tantùm, sed Medici qvoqve ac alii, qvæ admirentur, qvæ notent, & primùm discant. Qvare egregiis modis de me es meritus, qvi nos tam eleganti munere voluisti donare, præcipuè cùm rarioris hujus notæ libri vix ulli ad nos deferantur propter obsessa & infestata militibus undiqvaqve itinera &c.

OLAUS WORMIUS Professor Medicus Hafniæ Calend. Januar. 1642.

DE eruditissimo tuo Tractatu qvid dicam? Diffusam lectionem, stili nitorem, judicii acumen an prius mirer, ignoro. Certus sum neminem fore, modò cum cura, qvam postulat, eum legerit, qvin inter scripta, qvæ hoc ævo nobis tulit melioris literaturæ orbis, palmam ei sit concessurus. Perge rogo, perge inqvam illustri ingenii tui fulgore Scribonio & Celso facem allucere. Mihi certè, Aciam acu tetigisse videris.

D. JACOBUS MATTHIAS Theol. Reg. X. Januar. 1642. ad TH. BARTHOLINUM.

VIdi nuper Dissertationem RHODII DE ACIA C. Celsi, nec mihi à legendo temperare potui, anteqvam totum Scriptum lectione vix interrupta ad

ad calcem deduxiſſem. Neſcio certè an illum à literis, an à rei medicæ peritia juſtius commendem, qvum parem utrinqve laudem & gloriam velut æqvalem trahat.

OTHO SPERLING Botanicus Regius Poſtrid. Calend. Januar. 1642.

ACiam tandem tuam vidi, in qva eximiam ingenii vim oſtendiſti, & innumeris in illa locis, non tam qvid potueris, qvàm qvid non volueris. Plurimum Tibi certè ſe debere docti omnes fatebuntur; ego autem non parum per te profeciſſe me ingenuè profiteor, nihilqve nunc magis in votis habeo, niſi ut ex qvo membris tam malè habitis medicinam conferre occepiſti, integrum qvòqve nobis Celſi corpus ſartum tectum exhibeas.

WERNERUS ROLFINCK Profeſſor Medicus Jenæ XI. Octobr. 1642.

NIhil magis in votis habui, qvam ut occurreret qvod Scribonium Largum illuſtraret, meqve ſimul honoraret. Noli diutius invidere ſcriptum hoc tot laborum ſobolem nobis, qvi illius videndi deſiderio flagramus, non vulgariter delectati ornata illa Aciæ enodatione, qvæ in tui admirationem traxit, qvicunqve elegantem literaturam & lucem veritatis amant.

JOAN. MICHAEL DILHERRUS,

Phil. P. P. Jenæ XIV. Calend. Januar. 1643.

CHartas meas de Crucifixione Salvatoris noſtri libro tuo de Acia nervoſiſſimè ſcripto, & à me ſæpius ut par eſt pro cathedra adlegato, minimè reſpondentes, limatiſſimo tuo judicio obſervanter ſubmitto: rogoqve ut ſi qvid in hanc rem indagaveris, amicè mecum in bonum publicum communices.

THOMAS BUCKENHAM Collegii

Cajo-Genuilenſis; Socius, Cantabrigiæ VII. Calend. Decemb. 1645.

EO usqve elegantiſſimus ille tuus, qvem tibi gratiſſimus debeo, de ACIA ad Celſi mentem Tractatus ſpem nobis erexit, ut jam Celſum ipſum tua opera à temporum injuriis vindicatum, integrum, purum, celſiſſimum nobismet polliceri audeamus. Nam ut de Diſſertatione tua, qvod res eſt, eloqvar; nihil in ea non ſumme placet, niſi qvod deſinit; qvum tamen deſit nihil. Tam omnes illam admirantur, qvam pauci poſſunt imitari, qvam nemo reprehendere.

JOANNES SMITH Noviomagi

Kalend. Juniis cIↃ IↃc XLVII.

FIBULA ut antiqvorum olim togas, ita animos utrinqve noſtros aliqva nuper parte confibulavit.

M. AU-

M. AURELIUS SEVERINUS Anat. & Chir. Prof. Neapol. Non. Jun. 1640.

MOnumentum tuum ære perennius, qvod DE ACIA FIBULAQVE exegisti, argumento me Hercules antiqvarum tenebrarum inter omnia refertissimo &c. Obscura Cimmeriis illustrare, Chao confusiora suam in sedem digerere, prisca & exoleta nitori suo restituere; tenuibus sed tamen frugiferis nullam non dignitatem addere: qvicqvid in qvaqve demonstratione subsit perseqvi, & nil intactum relinqvere: hæc & majora me judice, præcellentis ingenii tui sunt specimina atqve experimenta: qvæ toto isto commentario elucent undiqve. Ad summum enim πολυμαθὴς καὶ πολυδαίδαλος non mihi tantum, sed & Doctorum nostrorum plurimis visus es hoc opere &c.

Idem Neapoli Idibus Novemb. 1640.

SCito copiam fecisse me Archiatro Mario Schipano & monumenti tui præclari & datarum ad me literarum, qvi sanè vir admiratus est in te seriò & eloqventiam cum sapientia conjunctam, & ad utramqve accedentes ingenii fœcunditatem ac dexteritatem, καὶ τὴν ἀκρίβειαν, & graves alias scribendi dotes, qvæ sunt hac nostra ætate insolentiores: qvibus tamen tu RHODI ornatissime præditus es tum arte, tum industria, tum natura, &c.

CASP. HOFMANNUS Prof.

Altorfii Calend. Jul. 1640.

MAnebit ACIA, qvod ſine palpo dico, opus immortalitate digniſſimum. Qvod fiet, ſcio, qvantumvis maturè obierit patronus ejus. Suo ſtat robore virtus.

JOAN. CASP. BAUHINUS Prof. Baſil. VI. Kalend. Sextil. cIↃ IↃc XL.

ELegantiſſimum Tractatum tuum Burcardus noſter, ritè tradidit, pro qvo tibi gratiæ agendæ publico nomine. Ego verò privatim, qvod eo meam Bibliothecam augere dignatus es.

FRANC. MARINUS NEAPOLITANUS SCLEDO XVI. Kal. Octobr. cIↃ IↃc XL.

TUA me FIBULA ſic confibulavit, ut nunqvam ſim me refibulaturus, donec in vivis.

JO. ANTONIDES van der LINDEN Prof. Med. Franekeræ Id. Novembr. cIↃ IↃc XL.

DOctiſſimi tui Scripti de ACIA ex Celſi mente cis paucos menſes accepi exemplar. Legi & mirari ſatis neqvivi multifariam iſtam tuam lectionem, & in colligendis autorum teſtimoniis laborem, in diſponendis ingenium, &, qvod caput facio, in tractanda re, qvam omnes ſteriliter tractarunt, & pauciſſimis expediverunt, ubertatem judicii tui firmiſſimi, ſolidiſſimiqve in Celſi mente aperienda,

rienda, ac ſtabilienda; ut nihil amplius dubii eſſe reliqvum poſſit, rationum tuarum pondera in primis examinanti, aut innumera teſtimonia perpendenti. Unum addo, victurum iſtud opus tuum, & haud dubie qvidqvid ab ingenio tuo.

JOAN. FRED. GRONOIUS
Venetiis VI. Kal. Maj. cIↄ Iↄc XLI.

Libellum tuum cœpi diligenter evolvere, plenum ſanè variæ doctrinæ, & dignum, ut nomen tuum præferat.

JO. ANDREAS SCHONGARDUS DANUS
Conſtantinopoli 18. Jan. 1641.

Liber curioſus, & refertus omni genere doctrinæ.

PAULUS MARQVARDUS SCHLEGEL
Prof. Jenenſis 4. Maji 1641.

De Acia librum legi, & mecum alii præſertim Dilherus noſter. Miramur laborem & lectionem, inprimis autem judicii ſublimitatem, qvæ omnibus eruditis facem prælatura eſt; tanti etiam à Dilhero æſtimata, ut non raro de tua laude publica hic ſubſellia teſtentur.

BENEDICTUS PRIOLUS
Genevæ Calend. Jun. 1641.

ACIA tua hic omnibus noſtris Medicis placet. Mihi certè videtur dignum eruditionis tuæ multijugæ & judicii monumentum. Perge, & altius

tius culmen mihi crede te manet. Valet opus, & fallor, aut hoc aget penna metuente ſolvi fama ſuperſtes. Præter ſolida, mihi placet, qvod paſſim Muſeo contingis cuncta lepore.

RENATUS MORÆUS Profeſſor Pariſiis & Conſil. Reg. XII. Calend. Auguſt. 1641.

LEgi lubentiſſimè Diſſertationem tuam elaboratiſſimam de ACIA, in qva omnia mihi valdè probantur; nec aliud judicium à Viris Doctis audivi.

Clariſſimo Viro

JOANNI RHODIO DANO

JOH. FRIDERICUS GRONOVIUS S. P. D.

ECce Tibi, Vir præſtantiſſime, ortas nobis, dum Diſſertatione tua erudimur, ſuſpiciones, vitreis fractis & ſomniorum interpretamentis leviores: qvæ ubi minimè expectationi tuæ reſponderint (qvanqvam qvid exſpectare à nobis tu qveas?) tibi imputes licet, qvi bovi impoſuiſti citellas. Ego in his ſtudiis nihil poſſum ſine librorum copia, & memoria non tam benigna eſt mihi ad tenenda in numerato arcana illa literarum, qvam ad recordandum ubi ea recondita ſerventur. Si illa ſupellectile noſtra inſtructi fuiſſemus, fortè ſuggeſſiſſemus nonnulla, qvæ non qvidem ad caput rei, ſed tamen ad

parerga

parerga & comtum tibi serviſſent: nec ad hunc qvoqve, qvod revera iis opus fuiſſet, ſed qvod tu pro ſimplicitate tua ac ſtudio in proprium fœtum ea neceſſaria crediidiſſes. Silvæ tuæ MS. multum mihi profuerunt. Inveni aliqvot conjecturas meas confirmatas, qvod non parvum noſtris laboribus eſt ſolatium: inveni & materiam aliqvot novarum obſervationum. Qvo in numero eſt, qvod libri ſecundi primum poëma, *Epicedion in Glauciam Melioris*, ibi inſcribitur: *Glaucias Atedii Melioris dedicatus.* Uti & VI. ejusdem libri, *Epicedion Pileti Urſi*, præfert: *Conſolatio de morte pueri dedicati.* Delicias proprio verbo appellabant pueros iſtos, ut dubium non ſit, illic ſcribendum, *delicatus*, hic *delicati*: eamqve ipſius Statii fuiſſe inſcriptionem ab imperitis mutatam. Apud Svetonium qvoqve, ſi rectè memini, in Veſpaſiano *Delicata* appellatur ſcortum, qvæ in deliciis fuit. Hæc qvantivis pretii & veriſſima eſt obſervatio. Sic in Via Domitiana:

Ceu feſſis ubi remigum lacertis
Prima carbaſa ventilantur aura.

In MS. eſt, *Primæ*, & *ventilantis auræ*, qvod & Domitius Calderinus in ſuis reperit, & habet Codex Venetus. Unde corrigendum eſt: *Primæ carbaſa ventilatis auræ.* Eſt enim apoſtrophe ad ipſas auras, qvas alloqvitur ceu intelligentes. Ut in eodem poematio: *Nunc velocius ibitis carinæ.* Et Ovidius: *nec vos ſegmenta reqviro.* Manilius: *Et qvi vos, ignes, immiſit mille carinis.* Sunt & alia his non minus elegantia. Qvæ gaudeo occaſionem mihi dediſſe in alia editione

tione Diatribæ noſtræ, ſi per fata licuerit, amicitiam noſtram conſecrandi. Velim ſcire an posſis ibi nanciſci Panegyricorum Latinorum, qvi Pliniano ſolent adjungi, editionem ab J. Lirinejo Antverpiæ in 8. aut ab Grutero cum utriusq; ejusdem & Acidali notis Francofurti in 12. procuratam. Si reperietur, habeo nonnulla de qvibus rogem te, ne & textum & ipſorum commentaria inſpicere graveris. Vale ὦ θαυμάσιε & Cl. Viris Sojero, Ferrario, Vezzano, Weslingio etiam τῷ πάνυ, cujus gloriæ tanto faveo promtius qvanto patriæ noſtræ ortu eſt vicinior, per occaſionem me commenda. De prioribus meis nihil addo, ne curæ tuæ diffidere videar: niſi qvod Illuſtrem Sciοppium, qvem primo loco nominare debueram, omni cum obſervantia ſaluto. Iterum Vale. Venetiis prid. Kalend. Maj. Anno Chr. cIↃ IↃc XLI.

Pag. 8. cap. IV. edit. Patav. Vix perſvadear principem ſignificationem fibulæ eſſe Architectonicam. Veſtiaria potius eſt, atqve ab hac deducta translatione, & in arborum cura & in corpore humano & ubicunqve alibi ligaturæ illæ, qvæ rotundo aliqvo ſeu circulo ſeu operimento tegunt acum, ſeu acus vicem ad comprehendendum qvaſi forcipes, fibulæ appellatæ ſunt. Vel iſto argumento uno qvod antiqvisſimi Græcorum & Latinorum qvivis veſtiariæ meminerunt, cæterarum tardius reperitur mentio. Qvin ſi ipſa forma & uſus conſideretur, propter qvæ ſcilicet idem vocabulum diverſis rebus eſt communicatum, prima ſunt utiqve

in

in veſtitu: id qvod maxime apparet in Architectonica, cujus loco apud inelegantiores rudioresqve fuit ſimplex clavus: illa Catonis ad comprimendas arborum rimas effecta eſt ex illarum ſpecie, qvas ſine acumine aduncas reperiri notaſti p. 45. & qvalis fuit illa verpi apud Martialem. Fortaſſis clarius hoc poſſet demonſtrari, ſi ipſi autorum loci in promtu eſſent, qvos ego mallem videre qvam Commentatorum conjecturas. Et auctor ſum, ut in ſecunda editione verba Catonis, Cæſaris, Vitruvii adſcribantur.

P. 13. In idiomate Saxonum Fibel ſine dubio deſcendit à Græco βίβλος, qvod ſcilicet hic ſit primus Liber cui initiantur parvi. Qvemadmodum Bibel dicimus ἀπὸ τοῦ βιβλίου.

P. 14. Non intelligo qvid velit Papias illo: *nec ſtabiles.*

P. 27. De loco Ammiani videnda editio Henr. Valleſii accuratiſſima. Is enim, niſi fallor, melius ex MS. eum locum correxit.

P. 30. Addi poteſt Statius in IX. Theſ. *tereti ligat aurea morſu Fibula pendentes circum latera aſpera amictus.*

P. 42. Lunularum in muliebri ornatu mentio eſt apud Eſaiam cap. 3. v. 18. & ex eo apud Cyprianum de habitu & diſciplina Virginum: & cincinnos & lunulas & diſcrimen, & armillas. Nam ita legendum ex MS. non diſcriminalia, notamus lib. III. Obſ. cap. 24.

P. 49. Eſt in Hollandia Vir doctus Johannes Smetius, Paſtor Noviomagenſis: qvi in pinacotheca ſua, ſupellectile veteri & nummis inſtructiſſima, ultra qvingentas poſſidet fibulas, mirificis qvasdam formis. Habeo eruditam ab ipſo epiſtolam, in qva rariores accuratè mihi deſcribit, & ſi operæ eſt, libenter mittam.

P. 51. In loco Philoſtrati ſcribendum, κόμην, & πλοκαμίου, vel πλοκαμίων.

P. 58. Locum Ennodii latius videre velim. Neqve enim capio qvomodo fœnus agrorum qveat dici Fibula.

P. 62. Apud Schol. Æſchyli annon leg: Καὶ χρυσέοις κρίκοις διαπεπερονησμένος.

P. 68. Valde dubito, an per Barbaros apud Thucyd. intelligi poſſint Romani Pugilatus & lucta ſero ad eos à Græcis devenerunt. Et ævo Thucydidis parum adhuc commercii.

P. 112. Apud Senecam leg. *corpus cauſſarium & fluidum.* Sic reſtituit Lipſius: & nos idem in ſcripto Codice Britannico bonæ notæ invenimus. Noſtis Medici, qvid *cauſſa*, qvid *cauſſarium* ſit veſtris magiſtris. Nos duo loca Senecæ, unum Tertulliani, qvæ in re tam vulgari negotium fecerant ſupinis editoribus, inde reſtituimus lib. III. Obſ. cap. 14. Non opus tamen hæc addi: ſufficit citari *Cauſſarium.*

P. 143. Valdè peccarunt, qvi dubitarunt de Celſi *transſuit*. Eſt enim elegantiſſimum: & nos ejus exemplo emendandum docebimus apud auctorem Thebaidos in Tragœdiis Senecæ: *Calidoq; teneros*

ros transſuit ferro pedes. Ubi pleriqve vet. Codd. *tranſtulit*, nunc vulgatus, *transdidit*. At illud nobis in vetuſtiſſimis & inculpatis membranis inventum. Uti & jam olim Lipſio, qvi tamen probare non eſt auſus. Qvaſi verò non dixerit Ovidius lib. II. Faſtor. *veribus transſuta ſalignis*. Uti omnes ferè MSS. (qvinqve aut ſex contulimus ipſi) & jam editiones correctiores.

P. 180. De nodo Palæſtrico nos multa ad Statii in III. Silv. Herc. Surr. *manu*, *Libycas nodare palæſtras*. Ubi antea vulgo, *nudare*. Atqve hanc conjecturam confirmatam nuper inveni in edit. Veneta Anno 1475. qvam contuli in Bibl. Patrum Dominicanorum Flor. ubi expreſsè *nodare*. Eſt autem illa prima editio ac MSS. par.

P. 187. In loco Statii deſcribitur Parthenopæus exuens chlamydem & ſe nudando ad curſum expediens. *Diffibulare* eſt enodare & aperire fibulam, ut discingere eſt cinctum ſolvere. Ergo *torto auro diffibulat chlamidem* eſt, flexo & paulum ad commoditatem reſerandi retracto auro fibulæ, chlamydem ſolvit & exuit.

Apud Ovidium lib. XIV. Metam. in Fabula Pici, Ob. Gifanius (indice Lucretiano in *contactus*) legit: Phœniceam fulvo chlamydem contactus ab auro: qvia invenit in MS. contractus. Id qvod nos qvoqve in melioribus invenimus, nec mutandum eſt. Aurum enim hic non qvo paſſim contingi aut diſtingvi chlamys potuit: ſed Fibulæ. Ita enim mox Ovidius:

Purpureum chlamydis pennæ traxere colorem,
Fibula qvod fuerat vestemq́ momorderat aurum
Pluma fit, & fulvo cervix præcingitur auro.

Euripides Electra:

— πρὸς δ᾽ ἕδρας Ἀσιήτιδες
Δμωαὶ στατίζουσ᾽, ἅς ἔπερσ᾽ ἐμοί πατὴρ,
Ἰδαῖα φάρη χρυσέοις ἐζευγμέναι
Πόρπαισιν. —

Sed & sunt loci apud Græcos, in qvibus eodem sensu σωνάξαι legitur, qvô ibi contrahere Lib. III. Obs. cap. XVIII.

Viro Clarissimo

JOANNI RHODIO

JOHANNES FREDERICUS GRONOVIUS

S. P. D.

Mirificè me exhilararunt literæ Tuæ, Vir præstantissime, qvas tanto jam tempore ignarus vestri rerumqve vestrarum nuper admodum accepi. Nos verò qvando Veslingii *lapsa externis opobalsama truncis*, (uti qvidem legendum apud Martialem primi observavimus ad Statium) qvando Argoli Circenses Panviniani delectabunt docebuntqve? Rara fortuna est hæc ad nos pervenire, eiqve adscribo usuram Commentarii Ferrariani; à qvo Viro qvod me amari scribis, id verò mihi gratissimum est. Nimium qvantum desidero Electa promissa: eam salivam movit de re Vestiaria scriptio, cujus me lectione

one plurimum profeciſſe dicerem, ſi aliqvid in literis profeciſſe me agnoſcere auderem. Toga mihi viſa ſemper unum ex difficillimis Romanæ antiqvitatis capitibus, in qvo nec alii ſatisfaciebant, nec ipſe unqvam, ut ſatisfacerem mihi, ſperavi fore. Sed ingentem lucem & mihi & materiæ attulit doctiſſimi Ferrarii induſtria & ſagacitas: cui dum φοιτητὴν me nuper præbui, iterum non ad dies aliqvot, ſed menſes capaciſſimo amictui ita ſum involutus, ut ſi Clytæmneſtram domi haberem, Agamemnonis caſum timuiſſem. Aliqva tamen extricare me ſum conatus, & πλεῦστα ἐνθυμήματα devinxi verbis in chartam conjectis, qvæ pejus, fateor, perire non poterat, tamen perituræ utiqve, qvoniam in noſtro peculio erat, parcere ſupervacuum duxi. Scribonium in Bibliothecæ Leidenſis Catalogo, qvem ſervo dono Heinſii, fruſtra qvæſivi. Ennodii locus de Fibula pro fœnore accepta eſt haud dubiè corruptus. Cogitabo, & ſiqvidem me deficiet ingenium τὸν οἷον πεπνυμένον Salmaſium in conſilium adhibebo. Fibulam amoris apud eundem habes lib. II. Epiſt. II. Fibulam pro enchiridio non ex Tertulliano ſed ex Paciano notat Barthius. Tamen ἐπέχω, usqve dum ipſum auctorem inſpicere licuerit. P. 78. Apella pro Judæo qvaſi absqve pelle, eſt contra omnem analogiam & conſvetudinem Latini Sermonis. Sed haud dubie eſt nomen alicujus Judæi tunc noti proprium, ut monuit Scaliger vel Ivo in loc. Cont. Tit. Apelles, Apellas, Apella idem nomen eſt, ut Achilles, Achillas, Achilla. Leonides,

des, Leonidas, Leonida. P. 186. *ut unitas facta sit:* est & apud Columellam lib. XI. cap. III. *inter se implicantur & qvasi unitatem faciunt.* Et lib. XII. cap. XXII. Cum Salmasio jam ante triennium sermo mihi de te fuit meritis tuis & amicitiæ nostræ congruens Divione in Heduis: nunc qvoqve aurem ei pervelli in proximis de opere tuo. Faciam idem apud Vossium vel per literas vel coràm. Nunc in Livio toti sumus, qvem sub prælo habent Elzevirii nostra cura plus mille locis (sine figura loqvor) emendatiorem ex MS. optimæ notæ, qvos ingenti labore in Anglia, Gallia, Italia contuli. Salmasius vexatur podagra, & tamen duo præla qvotidie exercet: eo nunc est in respondendo, qvàm esse solet, pigrior. Vossius nuper edidit Dissertat. geminam: de Jesu Christi genealogia, & de annis, qvibus natus, Baptizatus, mortuus idem Servator noster. Habeo paratos tres novos multo accuratiores libros Observationum; sed de illis nunc edendis cogitare Livius & Notæ in illum Rom. Historiæ Principem non sinunt.

Vale, Vir Clarissime, & me ama. Daventriæ a. diem tertium Pentecostes cIↄ Iↄc XLIV.

EPITA-

EPITAPHIUM JOANNIS RHODII DANI.

ex

Libr. VIII. Carm. XXXVI.

Thomæ Bartholini.

DAnia me genuit, famam ſuper æthera Pallas,
Et tumulum membris urbs Patavina dedit.
Hactenus exilio patriam mihi ſponte negavi,
In cœlis patria eſt proſpicienda mea.

Venerando Parenti

D. THOMÆ BARTHOLINO

Cl. Rhodium de Ponderibus & Menſuris edenti.

EXcreſcit famæ pondus, dum pondera ſcribis,
Et tua menſuras tempora nulla ſciunt.

Thomas Bartholinus
Junior.

5644547 / 5644546

